

Халқ сўзи

Ўзбекистон –
келажаги
буюк
давлат

2020 йил — ИЛМ, МАЪРИФАТ ВА РАҚАМЛИ ИҚТИСОДИЁТНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ЙИЛИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

WWW.XS.UZ

E-mail: info@xs.uz

2020 йил 21 октябрь, № 221-222 (7723-7724)

Чоршанба

Сайтимизга ўтиш учун QR-кодни телефонингиз орқали сканер қилинг.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ АҚШ ДЕЛЕГАЦИЯСИНИ ҚАБУЛ ҚИЛДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 20 октябрь куни мамлакатимизга амалий ташриф билан келган Америка Қўшма Штатлари Куролли кучлари Марказий кўмондонлиги кўмондони генерал Кеннет Маккензини қабул қилди.

Сўхбат чоғида Ўзбекистон — АҚШ муносабатлари ва минтақавий кун тартибининг долзарб масалалари муҳокама қилинди. Хавфсизлик ва барқарорликка таҳдидлар ҳамда глобал хатарлар-

га қарши курашиш мавзуларига алоҳида эътибор қаратилди.

Афғонистонда тинчлик жараёнини қўллаб-қувватлаш ҳамда ушбу мамлакатнинг иқтисодий тикланишига амалий кўмак

кўрсатиш юзасидан фикр алмашилди.

Икки томонлама ҳарбий ва ҳарбий-техник ҳамкорлик масалалари ҳам қўриб чиқилди.

Генерал Маккензи Ўзбекистон

Республикаси Президентига учрашув учун самимий миннатдорлик билдириб, АҚШ мамлакатларимиз ўртасидаги стратегик шерикликни мустаҳкамлаш, кенг кўламли ҳамкорликни кенгайти-

риш борасида қатъий эканини таъкидлади.

Ў.А.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Матбуот хизмати суратлари.

ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚИГА БАЙРАМ ТАБРИГИ

Муҳтарам ватандошлар!

Сиз азизларни, сизлар орқали бугун халқимизни бугунги кутлуг айём — Ўзбек тили байрами билан чин қалбимдан самимий муборакбод етмаман. 1989 йил 21 октябрда, гоят мураккаб ижтимоий-сиёсий шароитда юртимизда “Давлат тили ҳақида”ги Қонуннинг қабул қилиниши миллий мустақиллик сари қўйилган муҳим қадам бўлганини барчамиз яхши эслаймиз.

Жамоатчилигимиз, халқимизнинг хоҳиш-истакларини инobatга олиб, ўтган йили ушбу тарихий санаи Ўзбек тили байрами кунини сифатида белгилаш тўғрисида қонун қабул қилганимиздан ҳаммамиз хабардорсиз. Бугун мамлакатимизда биринчи марта кенг нишонланаётган ана шу байрам маънавий ҳаётимиздан мустаҳкам ва муносиб ўрин олади, деб ишонаман.

Хурматли юртдошлар!

Бугунги кунда биз янги Ўзбекистонни, янги Ренессанс пойдеворини барпо этишдек эзгу мақсадларимизга эришишда, ҳеч шубҳасиз, она тилимизнинг ҳаётбахш қудратига таянамиз.

Чунки неча асрлар оша аждоқларимиздан бизга безавол ўтиб келаётган она тилимизнинг равнақи ва истикболи ҳақида қайғуриш — бу миллатнинг ўзлигини англаши, унинг маънавий камолотини юксалтириш учун кураш демакдир. Давлат тилининг обрў-эътибори — бугун халқ, бугун жамиятнинг обрў-эътиборидир.

Хозирги вақтда Ер юзида Ўзбек тилида сўзлашувчилар сони қарийб 50 миллион кишини ташкил этиши ҳудуддаги йирик тиллардан бирига айланган бораётганидан далолат беради.

Айни вақтда юртимизда истиқомат қилаётган барча миллат ва элатлар-

нинг маданияти ва урф-одатларини, хусусан, уларнинг она тилларини ривожлантириш учун ҳам зарур шароитлар яратилмоқда. Турли ҳудудларда ташкил этилган 140 га яқин миллий маданият марказлари ана шу мақсадларга хизмат қилмоқда. Кўплаб таълим-тарбия масканлари, оммавий ахборот воситалари ўзбек тили билан бирга, қорақалпоқ, рус, қозоқ, қирғиз, тожик, туркман тилларида фаолият кўрсатмоқда. Хорижий тилларга ихтисослашган ҳамда таълим чет тилларда олиб бориладиган таълим муассасалари сони ошиб бормоқда.

Бугунги кунда хорижий давлатлардаги 65 та олий ўқув юртида ўзбек тили ва адабиёти ўрганилмоқда, ушбу соҳада илмий изланиш ва тадқиқотлар олиб бораётган чет эллик олимлар сафи тобора кенгаймоқда.

Кучи кеча Афғонистон Ислом Республикасида Ўзбек тили кунига бағишланган байрам тадбирлари биринчи марта давлат миқёсида нишонланганини мамлакатимиз жамоатчилиги, бугун ўзбек халқи катта мамнуният ва хурсандчилик билан олқишляди.

Фурсатдан фойдаланиб, қардош Афғонистон давлати раҳбариятига ўзбек тилига расмий тил мақомини бериб, унга кўрсатаётган юксак эътибор ва ҳурмати учун яна бир бор чин дилдан миннатдорлик билдираман. Бу кўхна заминда яшаётган барча миллатдошларимизни бугунги кутлуг байрам билан эл-юртимиз номидан самимий муборакбод етмаман.

Муҳтарам юртдошлар!

Мамлакатимизда ўзбек тилини замон талаблари асосида ривожлантириш, унинг давлат тили сифатидаги ўрни ва нуфузини янада мустаҳкамлаш борасида олдимизда катта ва масъуляти вазибалар турибди.

Шу мақсадда “Давлат тили ҳақида”ги қонун лойиҳасининг янги таҳрири ҳамда шу муносабат билан айрим қонун ҳужжатларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш ҳақидаги қонун лойиҳалари тайёрланиб, Олий Мажлис Қонунчилик палатасига қўриб чиқиш учун киритилди.

Хабарингиз бор, кучи кеча “Мамлакатимизда ўзбек тилини янада ривожлантириш ва тил сиёсатини тақомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги Президент Фармони имзоланди.

Фармонга мувофиқ, ўзбек тилининг халқимиз ижтимоий ҳаётида ва халқаро миқёсдаги обрў-эътиборини тубдан ошириш, униб-ўсиб келаётган ёшларимизни ватанпарварлик, миллий аънава ва қадриятларга садоқат руҳида тарбиялаш, мамлакатимизда давлат тилини тўлақонли жорий этишни таъминлаш, Ўзбекистондаги миллат ва элатларнинг тилларини сақлаш ва ривожлантириш, давлат тили сифатида ўзбек тилини ўрганиш учун шарт-шароитлар яратиш, тил сиёсатини ривожлантиришнинг стратегик мақсадлари, устувор йўналиш ва истиқболдаги вазифалар белгилаб берилди.

Фармон ижросини таъминлаш учун давлат бошқаруви, замонвий ва инновацион технологиялар, sanoat, банк-молия тизими, ҳуқуқшунослик, дипломатия, тиббиёт соҳаларида, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идоралар ва ҳарбий муассасалар фаолиятида тўлиқ давлат тилида иш юритиш бўйича бошланган ишларини кучайтиришимиз керак.

Хозирги кунда мамлакатимизда яшаётган, Ўзбекистонимизни ягона ва аҳил оила деб биладиган турли миллат ва элатлар вакиллари ҳам ўзбек

тилини ўрганишга катта қизиқиш ва истак билдираётганлари айниқса эътиборлидир.

Шу муносабат билан бу борада мотивация омиллари кучайтириш, махсус дарслик, лугат ва қўлланмалар, видео ва аудиоматериаллар, замонвий ўқитиш услубларини кенг жорий этиш муҳим аҳамиятга эга.

Бугунги глобаллашган дунёда тилларнинг бир-бирига ўзаро таъсири, жумладан, четдан сўз қабул қилиш кўлами ва суръати ортиб бормоқда. Афсуски, юртимизда бу жараён аниқ тизим ва илмий ёндашувларсиз юз бераётганини тан олган ҳолда, маъжуд ҳолатни бартараф этиш учун таъсирчан чоралар қўриш лозим.

Айни вақтда ўзбек тили алоҳида фан сифатида ўқитилаётган хорижий университет ва марказлар билан яқин ҳамкорлик ўрнатиш, улар учун ўқув адабиётлари яратиш борасида ҳам фаол иш олиб боришимиз лозим.

Жаҳон адабиёти дурдоналарини ўзбек тилига ҳамда ўзбек адабиётининг сара намуналарини чет тилларга таржима қилиш ва нашр этиш, бу йўналишда шаклланган ижодий мактабларни ривожлантириш, юқори малакали таржимон-адилблар ҳамда мутахассисларни тайёрлаш ишлари-га жиддий эътибор қаратишимиз даркор.

Мамлакатимизда “Ўзбек халқ ижоди ёдгорликлари”, “Қорақалпоқ адабиёти дурдоналари”, “Биринчи китобим”, “Жаҳон адабиёти дурдоналари” каби серияларни нашр этиш бўйича бошланган ишларни тизимли асосда давом эттириш керак.

Шунингдек, ўзбек тилининг жаҳон maidониди, хусусан, Интернет ахборот тармоғида муносиб ўрин эгаллашини таъминлаш, она тилимизда

кўплаб янги компьютер дастурларини яратиш бўйича ҳам олдимизда турган муҳим ва долзарб вазифаларни ҳал қилишимиз зарур.

Ушбу кутлуг байрам арафасида қабул қилинган “Буюк шоир ва мутафаккир Алишер Навоий таваллудининг 580 йиллигини кенг нишонлаш тўғрисида”ги қарор ҳам ўзбек тили ва адабиётини, миллий маданиятимизни янада равнақ топтиришга қаратилган амалий ҳаракатларимиз билан уйғун ва ҳамохандир.

Хурматли дўстлар!

Атоқли маърифатпарвар Абдулла Авлоний бобомиз айтганидек, **тил — миллат руҳини юксалтирувчи буюк кучдир.**

Шу маънода, **Она Ватанга муҳаббат ва садоқат — она тилига муҳаббат ва садоқатдан бошланади**, десак, янглишмаган бўла-миз.

Мен мана шундай қараш ва тушуна ҳар бир юртдошимизнинг ҳаётини эътиқодига айланади, бу борада муҳтарам эъбиларимиз, фалол ёшларимиз, кенг жамоатчилигимиз барчага ўрناق ва намуна бўладилар, деб ишонаман.

Азиз ва қадрли ватандошларим!

Сизларни Ўзбек тили байрами билан яна бир бор самимий табриклайман.

Барчангизга соғлиқ-омонлик, бахту саодат, хонадонларингизга тинчлик-хотиржамлик, файзу барака тилайман.

Ўзбек тилимиз ҳамиша безавол яшасин, доимо мағрур янғрасин!

Шавкат МИРЗИЁЕВ,
Ўзбекистон Республикаси
Президенти

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг саккизинчи ялпи мажлиси очилиши тўғрисида

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг саккизинчи ялпи мажлиси 2020 йил 21 октябрь куни соат 10.00 да Тошкент шаҳрида Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг мажлислар залида очилади. Ялпи мажлис видеоконференцалоқа шаклида ўтказилади.

Олий Мажлис Сенати

ПАРАЛАМЕНТ СЎРОВЛАРИ НАТИЖАЛАРИ КЎРИБ ЧИҚИЛАДИ

Кеча Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати Кенгашининг мажлиси бўлиб ўтди. Уни парламент юқори палатаси Раиси Танзила Норбоева олиб борди.

Мажлисида Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг саккизинчи ялпи мажлиси 2020 йил 21 октябрь куни қақариш тўғрисида қарор қабул қилинди.

Видеоконференцалоқа тарзида ўтказиладиган ялпи мажлисида бир қатор масалалар қўриб чиқилиши режалаштирилган.

“Қўimmatбохо металлар ва қimmatбохо тошлар тўғрисида”ги, “Ўзбекистон Республикасининг Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексига

ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш ҳақида”ги, “Жамоат хавфсизлигини таъминлашга доир қонун ҳужжатлари янада тақомиллаштирилиши муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида”ги, “Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси қонунлари шулар жумласидандир.

Ўзбекистон Республикасининг ҚОНУНИ

Аҳоли бандлиги тўғрисида

Қонунчилик палатаси томонидан 2020 йил 28 апрелда қабул қилинган
Сенат томонидан 2020 йил 7 августда маъқулланган

1-боб. Умумий қоидалар

1-модда. Ушбу Қонуннинг мақсади

Ушбу Қонуннинг мақсади аҳоли бандлиги соҳасидаги муносабатларни тартибга солишдан иборат.

2-модда. Аҳоли бандлиги тўғрисидаги қонун ҳужжатлари

Аҳоли бандлиги тўғрисидаги қонун ҳужжатлари ушбу Қонун ва бошқа қонун ҳужжатларидан иборатдир.

Агар Ўзбекистон Республикасининг халқаро шартномасида Ўзбекистон Республикасининг аҳоли бандлиги тўғрисидаги қонун ҳужжатларида назарда тутилганидан бошқача қоидалар белгиланган бўлса, халқаро шартнома қоидалари қўлланилади.

Ушбу Қонуннинг амал қилиши Ўзбекистон Республикаси фуқароларига, Ўзбекистон Республикаси ҳудудида доимий яшовчи чет эллик фуқароларга ва фуқаролиги бўлмаган шахсларга, шунингдек мазкур Қонуннинг 17-бобига мувофиқ меҳнат фаолиятига жалб этиладиган чет эллик фуқароларга нисбатан татбиқ этилади.

3-модда. Асосий тушунчалар

Ушбу Қонунда кўйидаги асосий тушунчалар қўлланилади:

аҳолининг ижтимоий эҳтиёжманд тоифалари — ижтимоий ҳўмияга муҳтож бўлган ва иш топишда қўйналаётган ҳамда меҳнат бозорига тенг шароитларда рақобатлаша олмайдиган шахслар;

банд бўлмаган аҳоли (банд бўлмаган шахслар) — ҳақ тўланадиган ишга ёки иш ҳақи (меҳнат даромади) келтирадиган машғулотга эга бўлмаган шахслар;

«Бандлик хизмати» ахборот тизими — Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлигининг меҳнат органларига мурожаат этган жисмоний ва юридик шахсларга кўрсатилган хизматларни ҳисобга олиш учун мўлжалланган электрон ахборот тизими;

Бўш (вакант) иш ўринлари миллий базаси — Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлигининг «Ягона миллий меҳнат тизими» идоралараро дастурий-аппарат комплексига кирувчи бўш (вакант) иш ўринлари тўғрисидаги маълумотларни ўз ичига олган маълумотларнинг ахборот базаси;

ишсизлик — меҳнат бозорига талабга эга бўлмаган меҳнатга лаёқатли ишчи кучининг маъжудлиги;

ишсизлик нафақаси — ишсиз шахсларни давлат томонидан қафолатланган тарзда пул шаклида кўллаб-қувватлаш тури;

иш ўринларини захирага қўйиш — аҳолининг ижтимоий эҳтиёжманд тоифаларини ишга жойлаштириш учун ташкилот (иш берувчи) томонидан иш ўринларини ажратиш;

иш ўринларини ташкил этишга доир давлат буюртмаси — иш берувчиларга иш қидираётган шахсларни ва ишсиз шахсларни ишга жойлаштириш учун талаб этиладиган ташкилий-техник шартларга мувофиқ, муайян сондаги иш ўринларини ташкил этиш учун бериладиган буюртма;

иш ўринларининг энг кам сони — аҳолининг ижтимоий эҳтиёжманд тоифаларини ишга жойлаштириш учун ташкилот ходимларининг рўйхатдаги ўртача сонига нисбатан туманлар (шаҳарлар) ҳокимларининг қарорлари билан фойзаларда белгиланган иш ўринларининг энг кам сони;

иш қидираётган шахс — ишга жойлашишда кўмак олиш учун маҳаллий меҳнат органларига мурожаат қилган ва у ерда иш қидираётган шахс сифатида рўйхатга олинган шахс;

Касбий малака ва билимларни ривожлантириш миллий тизими — меҳнат бозорининг малакали ходимларга бўлган ҳақиқий эҳтиёжлари ҳамда малакали ишчи кучига оид тақриблар таълим ва касбга ўқитиш тизими томонидан мақбул тарзда келишиб олинишини таъминловчи ҳуқуқий ва институционал жиҳатдан тартибга солиш механизмлари йиғиндиси;

касбий стандарт — малака ва билимнинг даражасига, меҳнатнинг мазмунига, сифати ва шарт-шароитларига доир талабларни белгилайдиган, асосий меҳнат вазифалари тавсифини ва уларни бажариш шартларини ўз ичига олган стандарт;

малака — ходимнинг ёки иш изловчининг тегишли касб (мутахассислик) бўйича унга меҳнат вазифаларини сифатли бажариш имконини берадиган тайёргарлик даражаси, унинг билим, маҳорат ва қўнимқалар савияси;

малакани баҳолаш — ходим ёки иш изловчи малакасининг касбий стандарт талабларига мувофиқлигини тасдиқлаш тартиб-таомили;

мақбул келадиغان иш — фуқаро бажаришга қодир бўлган, фуқаронинг олган маълумоти йўналиши ва ихтисослигига, малакасига, касбий тайёргарлигига, иш тақрибасига, соғлигининг ҳолатига кўра мос келадиган, яшаш жойини ўзгартиришини назарда тутмайдиган, унинг доимий яшаш жойидан унчалик узоқ бўлмаган ҳамда меҳнатга ҳақ тўлашининг белгиланган энг кам миқдоридан кам бўлмаган иш ҳақини қафолатлайдиган иш;

меҳнат органлари — Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги, шунингдек Қорақалпоғистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги, вилоятлар ва Тошкент шаҳар бандлик бош бошқармалари (бундан буён матнда худудий меҳнат органлари деб юритилади), туманлар (шаҳарлар) аҳоли бандлигига қўмақлашмиш марказлари (бундан буён матнда маҳаллий меҳнат органлари деб юритилади);

меҳнат ресурслари — меҳнатга лаёқатли ёшдаги, меҳнатга лаёқатли аҳоли ҳамда банд бўлган, меҳнатга лаёқатли ёшдан кичик ва катта шахслар;

меҳнат ресурслари баланси — меҳнат ресурсларининг сонини ва таркибини, шунингдек уларнинг банд бўлган, банд бўлмаган ва иқтисодий жиҳатдан фалол бўлмаган аҳолига тақсимланишини акс эттирувчи кўрсаткичлар тизими;

пенсияолди ёши — шахсонинг давлат томонидан белгиланган пенсияга чиқиш ёшидан икки йил олдинги ёшга тўлиши;

ҳақ тўланадиган жамоат ишлари — буюртмачилар-иш берувчилар — маҳаллий давлат ҳокимияти органлари, вазирликлари, идоралар, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари, тадбиркорлик субъектлари, бошқа ташкилотлар томонидан ташкил этиладиган, қоида тарикасида, дастлабки касбий тайёргарлиқни талаб қилмайдиган, ижтимоий фойдали йўналишга эга бўлган ҳамда иш қидираётган шахсларнинг ва ишсиз шахсларнинг вақтинча бандлигини таъминлаш учун маҳаллий меҳнат органлари томонидан берилладиган ишга жойлаштиришга доир йўланмалар бўйича бажариладиган вақтинчалик меҳнат фаолияти турлари;

(Давоми 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8-бетларда)

(Давоми 9-бетда).

Ўзбекистон Республикасининг ҚОНУНИ

Аҳоли бандлиги тўғрисида

(Давоми. Бошланishi 1-бетда).

«Ягона миллий меҳнат тизими» идоралараро дастурий-аппарат комплекси – меҳнат бозори ва бандлик, меҳнат ресурслари баланси, ташкил этилаётган иш ўринлари ҳақидаги ҳолис, мунтазам янгилаб бориладиган маълумотлар базасини ўз ичига олган, иш берувчилар ва ҳодимларга меҳнат муносабатларини электрон шаклда расмийлаштириш, ишга жойлаштишининг шахсга доир тарихи, бўш (вакант) иш ўринлари, ҳодимларнинг сон ва сифат тарҳиби тўғрисидаги маълумотларни шакллантириш ҳамда сақлаш учун майдонча тақдим этадиган электрон ахборот тизими.

4-модда. Бандлик

Бандлик фуқароларнинг қонун ҳужжатларида тақиқланмаган, ўз шахсий ва ижтимоий эҳтиёжларини қаноатлантириш билан боғлиқ бўлган, уларга иш ҳақи (меҳнат даромади) келтирадиган фаолиятдир.

Фуқароларга ўзининг ишлаб чиқаришга ва ижодий меҳнатга доир қобилиятларидан фойдаланиш ҳамда қонун ҳужжатларида тақиқланмаган, шу жумладан ҳақ тўланадиган ишни бажариш билан боғлиқ бўлмаган ҳар қандай фаолиятни амалга ошириш бўйича мутлақ ҳуқуқ тегишлидир.

Кўйидаги фуқаролар банд деб ҳисобланади: меҳнат шартномаси бўйича ҳақ эвазига тўлиқ ёки тўлиқсиз иш вақти шартлари асосида ишлаётган ёхуд қасаначилик билан шуғулланаётган, шунингдек ҳақ тўланадиган бошқа ишга, шу жумладан вақтинчалик ишга эга бўлган фуқаролар;

касалиғни, таътилда бўлиши, касбга тайёрлашда, қайта тайёрлашда ёки малака оширишда эканлиги, ишлаб чиқариш тўхтатиб турилганлиги муносабати билан, шунингдек қонун ҳужжатларида мувофиқ вақтинча иш жойида бўлмаган ҳодимнинг иш ўрни сақланиб қоладиган бошқа ҳолларда вақтинча иш жойида бўлмаган фуқаролар;

ҳақ тўланадиган лавозимга сайланган ёки тайинланган фуқаролар;

Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги, Ички ишлар вазирлиги, Фавулудда вазиятлар вазирлиги, Миллий гардияси, Давлат хавфсизлик хизмати тизимида, боғжона органларида ва бошқа ҳарбий хизмат назарда тутилган идораларда хизматни ўтаётган фуқаролар;

ўзини иш билан мустакил равишда таъминлаётган фуқаролар, шу жумладан ҳунармандлар, оилавий қорхоналарнинг иштирокчилари, деҳқон ҳўжалиklarнинг, ишлаб чиқариш кооперативларининг аъзолари, фермер ҳўжалиklarнинг аъзолари, ўзини ўзи банд қилган шахслар сифатида рўйхатга олинган шахслар, яъна тартибдаги тадбиркорлар, шунингдек хизматлар кўрсатиш (ишлари бажариш) бўйича, шу жумладан фуқаровий-хуқуқий тусдаги шартномалар бўйича шахсий меҳнати билан иштирок этишга асосланган фаолиятни амалга оширувчи бошқа шахслар;

Ўзбекистон Республикасидан ташқарида вақтинчалик меҳнат фаолиятини амалга ошираётган фуқаролар;

ўз фаолиятини қонун ҳужжатларида мувофиқ амалга ошираётган нодавлат нотижорат ташкилотларида, шу жумладан диний ташкилотларда ишлаётган фуқаролар.

5-модда. Аҳоли бандлиги соҳасидаги асосий принциплар

Аҳоли бандлиги соҳасидаги асосий принциплар қуйидагилардан иборат:

бандлик турини танлашнинг ихтиёрийлиги ва эркинлиги; аҳоли бандлигини давлат томонидан қўллаб-қувватлаш ва рағбатлантириш; камситишга йўл қўйилмаслиги; шаффофлик ва очиклик; ишсизликдан ҳимоя қилиш ва ишга жойлашишда, касбга тайёрлашдан, қайта тайёрлашдан ҳамда малака оширишдан ўтишда кўмаклашиш;

Ўзбекистон Республикасидан ташқарида меҳнат фаолияти билан шуғулланиш, мустакил иш излаш ва ишга жойлашиш учун ҳуқуқни таъминлаш;

касб эгаллаш ва ишга киришдаги, меҳнат қилиш ва бандликни таъминлаш шaroитларидаги, меҳнатга ҳақ тўлашдаги, хизмат поғоналари бўйича кўтарилишдаги имкониятлар тенглигининг кафолати;

мажбурий меҳнатни тақиқлаш, яъни бирон-бир жазо қўллаш таҳдиди билан иш бажаришга мажбурлашни тақиқлаш.

2-бoб. Аҳоли бандлиги соҳасини тартибга солиш

6-модда. Аҳоли бандлиги соҳасидаги давлат сиёсатининг асосий йўналишлари

Аҳоли бандлиги соҳасидаги давлат сиёсатининг асосий йўналишлари қуйидагилардан иборат:

иш ўринлари ташкил этилишини рағбатлантириш ва аҳоли бандлигига кўмаклашиш, шу жумладан иш ўринларини ташкил этишга доир давлат буюртмасини ҳамда иш қидираётган шахсларни ва ишсиз шахсларни касбга тайёрлашга, қайта тайёрлашга ҳамда уларнинг малакасини оширишга доир давлат буюртмасини шакллантириш орқали кўмаклашиш;

ишсиз шахсларни моддий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш ва ижтимоий ҳимоя қилиш, ишсизликни камайтириш чораларини кўриш, аҳолининг ижтимоий эҳтиёжманд тоифаларини ишга жойлаштиришга кўмаклашиш;

ёшларни, айниқса қишлоқ жойлардаги ёшларни, умумий ўрта ва ўрта махсус таълим ташкилотлари, касб-ҳунар мактаблари, касб-ҳунар коллежлари, техникумлар, олий таълим муассасалари битирувчиларини ишга жойлаштиришсини таъминлаш бўйича чораларни амалга ошириш;

аҳоли бандлиги соҳасида замонавий касбий стандартларни жорий этиш, меҳнатни нормалаштириш ҳамда меҳнатга ҳақ тўлаш механизмларини такомиллаштириш;

аҳоли бандлиги соҳасида аёллар ва эркеклар учун тенг ҳуқуқлар ҳамда имкониятларни таъминлаш; ишга жойлаштириш жараёнлариغا илғор ахборот технологияларини жорий этиш, аҳолининг ишга жойлашишга кўмаклашиш бўйича хизматлар бозорида замонавий инфратузилмани ва рақобат мўҳитини яратиш;

Ўзбекистон Республикаси фуқароларига Ўзбекистон Республикасидан ташқарида ишга жойлашишда кўмаклашиш, Ўзбекистон Республикасидан ташқарида вақтинчалик меҳнат фаолиятини амалга ошириш даврида уларнинг ҳуқуқий ва ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилинишини таъминлаш.

7-модда. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг аҳоли бандлиги соҳасидаги ваколатлари

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси: аҳоли бандлиги соҳасида ягона давлат сиёсати амалга оширилишини таъминлайди;

аҳоли бандлиги соҳасидаги давлат дастурларини тасдиқлайди ва уларнинг амалга оширилишини таъминлайди;

аҳоли бандлигига кўмаклашиш, шунингдек ишга жойлашишга мўтҳож шахсларни касбга тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тизими самарали ишлашини таъминлаш бўйича чоралар кўради;

аҳоли даромадларининг ўсишини таъминлайдиган муносиб, умумли ва махсусдор бандликни рағбатлантириш бўйича чораларни амалга оширади;

ишга жойлаштиришнинг илгор шаклларини жорий этиш бўйича давлат бошқаруви органларининг, маҳаллий ижро этувчи ҳокимият органларининг ишини мувофиқлаштиради; моддий рағбатлантириш механизмларини ва меҳнат шaroитларини яхшилаш чораларини кўради;

аҳоли бандлиги соҳасида халқаро ҳамкорликни амалга оширади. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси қонун ҳужжатларига мувофиқ бошқа ваколатларни ҳам амалга ошириши мумкин.

8-модда. Аҳоли бандлиги соҳасидаги ваколатли давлат органи

Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги аҳоли бандлиги соҳасидаги ваколатли давлат органидир. Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги:

аҳоли бандлиги соҳасидаги ягона давлат сиёсатини амалга оширади;

аҳоли бандлиги соҳасидаги давлат дастурларини ва бошқа дастурларни ишлаб чиқади ҳамда амалга оширади;

аҳоли бандлиги соҳасида давлат бошқаруви органларининг ва бошқа ташкилотларнинг фаолиятини ҳамда ҳамкорлигини мувофиқлаштиради;

иш қидираётган шахсларни ва ишсиз шахсларни ишга жойлаштириш, шунингдек аҳолини ҳақ тўланадиган жамоат ишларига жалб этиш жараёнлари мониторингини амалга оширади; тармоқлар ва ҳудудлар кесимида иш ўринларини ташкил этишга доир ҳар йилги давлат буюртмасини шакллантиради;

иш қидираётган шахсларни ва ишсиз шахсларни касбга тайёрлашга, қайта тайёрлашга ҳамда уларнинг малакасини оширишга доир ҳар йилги давлат буюртмасини шакллантиради;

фуқароларга Ўзбекистон Республикасидан ташқарида ишга жойлашишда кўмаклашиш, Ўзбекистон Республикасидан ташқарида вақтинчалик меҳнат фаолиятини амалга ошириш даврида уларнинг ҳуқуқий ва ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилинишини, шунингдек Ўзбекистон Республикасига қайтиб келганидан кейин реинтеграция қилинишини таъминлаш бўйича чораларни амалга оширади;

аҳоли бандлиги масалалари юзасидан маҳаллий давлат ҳокимияти органларига ва маҳаллий меҳнат органларига услубий ҳамда амалий ёрдам кўрсатади;

ишга жойлашишга мўтҳож бўлган шахсларни касбга тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тизимини такомиллаштиради;

ишга жойлаштириш жараёнлариغا илғор ахборот технологияларини жорий этади, «Ягона миллий меҳнат тизими» идоралараро дастурий-аппарат комплексининг ишлашини таъминлайди;

аҳоли бандлигига кўмаклашиш бўйича хизматлар бозорида замонавий инфратузилмани ва рақобат мўҳитини яратади;

Тасдиқланган малакага эга бўлган шахсларнинг миллий реестрини, Касбий стандартларнинг миллий регистрини, Меҳнатни муҳофаза қилиш соҳасидаги хизматлар бозори профессионал иштирокчиларининг ягона реестрини, Аккредитация қилинган малакани баҳолаш марказларини регистрини шакллантиради ҳамда юратади;

аҳоли бандлиги тўғрисидаги қонун ҳужжатлари талабларига риоя этилиши устидан назоратни амалга оширади;

аҳоли бандлиги соҳасида халқаро ҳамкорликни амалга оширади. Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги қонун ҳужжатлариға мувофиқ бошқа ваколатларни ҳам амалга ошириши мумкин.

9-модда. Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги ҳузуридаги Ташки меҳнат миграцияси агентлигининг аҳоли бандлиги соҳасидаги ваколатлари

Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги ҳузуридаги Ташки меҳнат миграцияси агентлиги (бундан буён матнда Ташки меҳнат миграцияси агентлиги деб юритилади):

меҳнат мигрантларини жалб қилиш учун ўз мамлакатининг ваколатли органларида расман рўйхатга олинган ёки аккредитациядан ўтказилган чет эл иш берувчилари билан битимлар тўзади;

Ўзбекистон Республикасидан ташқарида вақтинчалик меҳнат фаолиятини амалга ошириш учун фуқароларни уюшган ҳолда ишга қабул қилиш бўйича хизматлар кўрсатиш учун чет эл иш берувчилари билан шартномалар тўзади;

Ўзбекистон Республикаси фуқароларини Ўзбекистон Республикасидан ташқарида ишга жойлаштириш шарт-шaroитлари мониторинги ва назоратини амалга оширади;

меҳнат мигрантлари ишга жойлаштириладиган давлатда уларга ҳодимларнинг тегишли тоифаси учун белгиланган иш ҳақидан кам бўлмаган даражада иш ҳақини таъминлаш нормаларига риоя этилиши устидан назоратни амалга оширади;

ишга жойлаштириладиган давлатда белгиланган муносиб яшаш ва ишлаш шарт-шaroитларини таъминлаш нормаларига риоя этилиши юзасидан мониторингини амалга оширади. Ташки меҳнат миграцияси агентлиги қонун ҳужжатлариға мувофиқ бошқа ваколатларни ҳам амалга ошириши мумкин.

10-модда. Ҳудудий ва маҳаллий меҳнат органларининг аҳоли бандлиги соҳасидаги ваколатлари

Ҳудудий меҳнат органлари:

тегишли ҳудудда давлат бошқаруви органларининг ва бошқа ташкилотларнинг аҳоли бандлиги соҳасидаги фаолиятини ҳамда ҳамкорлигини мувофиқлаштиради;

аҳоли бандлигига кўмаклашишга доир ҳудудий дастурларнинг бажарилиши юзасидан мониторингини, иш қидираётган шахсларни ва ишсиз шахсларни ишга жойлаштириш, шунингдек аҳолини ҳақ тўланадиган жамоат ишларига жалб этиш жараёнлари мониторингини амалга оширади;

тегишли ҳудудда тармоқлар ва туманлар (шаҳарлар) кесимида иш ўринларини ташкил этишга доир ҳар йилги давлат буюртмасини шакллантиради;

тегишли ҳудудда иш қидираётган шахсларни ва ишсиз шахсларни касбга тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини оширишга доир ҳар йилги давлат буюртмасини шакллантиради;

аҳоли бандлиги масалалари юзасидан маҳаллий давлат ҳокимияти органларига ва маҳаллий меҳнат органларига услубий ҳамда амалий ёрдам кўрсатади;

Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги тузилмасига қирадиган ишсиз шахсларни ва банд бўлмаган аҳолини касб-ҳунарга ўқитиш марказларига, «Ишга марҳамат» мономарказларига (бундан буён матнда касбга ўқитиш марказлари деб юритилади), бошқа ўқув муассасаларига, ташкилотларга, шу жумладан белгиланган тартибда аккредитация қилинган нодавлат касб-хунар таълими марказларига (бундан буён матнда касб-хунар таълими муассасалари деб юритилади) қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда грантлар ажратлади;

тегишли ҳудудда аҳоли бандлиги тўғрисидаги қонун ҳужжатлари талабларига риоя этилиши устидан назоратни амалга оширади.

Маҳаллий меҳнат органлари:

иш қидираётган шахсларни ва ишсиз шахсларни ишга жойлаштириш, шунингдек аҳолини ҳақ тўланадиган жамоат ишларига жалб этиш юзасидан чоралар кўради;

иш қидираётган шахсларни ва ишсиз шахсларни касбга тайёрлаш, қайта тайёрлаш ҳамда уларнинг малакасини ошириш учун касбга ўқитиш марказлари (касб-хунар таълими муассасалари) билан тўғридан-тўғри шартномалар тўзади;

иш қидираётган шахсларни рўйхатга қабул, уларни ишсиз шахслар деб эътироф этиш тўғрисида қарор қабул қилади, уларга ёрдам кўрсатади, ишсиз шахсларга ишсизлик нафақаларини тайинлайди ҳамда тўлайди;

аҳоли бандлигига кўмаклашишга доир ҳудудий дастурларни ишлаб чиқиш ва амалга оширишда иштирок этади, уларнинг бажарилиши юзасидан мониторингини амалга оширади;

ташкилотлар учун иш ўринларининг энг кам сонини белгилаш тўғрисида тақлифлар ишлаб чиқади ва маҳаллий давлат ҳокимияти органларига кўриб чиқиш учун киритади, шунингдек аҳолининг ижтимоий эҳтиёжманд тоифаларидан бўлган шахсларни захирага қўйиладиган иш ўринларига ишга жойлаштириш учун ташкилотларга юборади;

иш қидираётган шахсларни ва ишсиз шахсларни ҳақ тўланадиган жамоат ишларига белгиланган тартибда юборади; юридик ва жисмоний шахсларга қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда субсидиялар тайинлайди;

касбга ўқитиш марказларига (касб-хунар таълими муассасаларига) қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда грантлар ажратиш учун талабномалар шакллантиради; комплекс ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш бўйича секторлар билан аҳоли бандлиги соҳасида ҳамкорлик қилади;

иш ўринларини ташкил этишга доир давлат буюртмаси бажарилиши мониторингини амалга оширади;

тегишли ҳудудда иш қидираётган шахсларни ва ишсиз шахсларни касбга тайёрлаш, қайта тайёрлаш ҳамда уларнинг малакасини оширишга доир ҳар йилги давлат буюртмасини шакллантиришда иштирок этади;

коворкинг-марказларининг ва маҳаллий меҳнат органлари ҳузуридаги «Меҳнат гузар»и ишсиз аҳоли бандлигига кўмаклашиш маҳалла марказларининг фаолиятини мувофиқлаштиради;

туманлар (шаҳарлар) ҳокимларининг иш ўринларининг энг кам сонини белгилаш бўйича қарорлари бажарилиши устидан назоратни амалга оширади.

11-модда. Давлат бошқаруви органларининг аҳоли бандлиги соҳасидаги ваколатлари

Давлат бошқаруви органлари:

меҳнат бозорини ривожлантиришни, аҳоли бандлигини таъминлайдиган тузилмавий, молиявий, кредит, инвестицияга оид ва солиқ сиёсатини амалга оширишга доир чора-тадбирларни ишлаб чиқади;

меҳнат бозори ва аҳоли бандлигига оид таҳлилий тадқиқотларни, прогнозлашни, бу соҳадаги давлат статистика хисобини ва хисоботини амалга оширади;

аҳоли бандлиги соҳасидаги тармоқ дастурларини, янги ишлаб чиқариш қувватларини ва иш ўринларини ташкил этиш бўйича инвестиция лойиҳаларини ишлаб чиқади ҳамда амалга оширади;

тегишли давлат қаюлатларини, шунингдек фуқароларнинг аҳоли бандлиги соҳасидаги ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларининг ҳимоя қилинишини таъминлайди;

қўшимча иш ўринлари ташкил этилишига, меҳнат шaroитлари яхшилланишига кўмаклашади;

белгиланган тартибда касбий стандартларни ва малака талабларини ишлаб чиқади ҳамда кейинчалик рўйхатдан ўтказиш учун киритади.

Давлат бошқаруви органлари қонун ҳужжатларига мувофиқ бошқа ваколатларни ҳам амалга ошириши мумкин.

12-модда. Маҳаллий ижро ҳокимияти органларининг аҳоли бандлиги соҳасидаги ваколатлари

Маҳаллий ижро ҳокимияти органлари:

тегишли ҳудудда аҳоли бандлиги соҳасидаги давлат сиёсатининг асосий йўналишларини амалга оширади; аҳоли бандлигига кўмаклашишга доир ҳудудий дастурларни, янги ишлаб чиқариш қувватларини ва иш ўринларини ташкил этишга доир ҳудудий инвестиция лойиҳаларини ишлаб чиқади ҳамда уларнинг бажарилишини таъминлайди;

иш ўринлари ташкил этилишини ва аҳоли бандлигининг ўсишини рағбатлантириш, ишсизлик даражасини камайтириш, аҳолининг ижтимоий эҳтиёжманд тоифаларини ишга жойлаштириш бўйича чора-тадбирлари амалга оширади;

аҳоли бандлигига кўмаклашишга доир дастурлар прогноз параметрларининг бажарилишини таъминлайди;

янги иш ўринлари ташкил этилишини рағбатлантириш бўйича ҳудудий жамғармалар фаолиятини бошқаришни амалга оширади, шу жумладан тадбиркорлик субъектларини қўллаб-қувватлаш учун тижорат банкларига кредит линияларини очиш чораларини кўради;

аҳолининг ижтимоий эҳтиёжманд тоифаларини ишга жойлаштириш учун давлат-хусусий шериклик шартлари асосида ташкилотларни ташкил этади;

оилавий тадбиркорлиқни, ҳунармандчиликни, шахсий томорқа ҳўжалиklarидаги қишлоқ ҳўжалиги ишлаб чиқаришларини, қасаначилиқни ривожлантиришга кўмаклашади;

умумий ўрта ва ўрта махсус таълим ташкилотлари, касб-ҳунар мактаблари, касб-хунар коллежлари, техникумлар, олий таълим муассасалари битирувчилари бандлигини таъминлаш бўйича чоралар кўради;

энг кам иш ўринлари сонини белгилайди;

меҳнат бозорини барқарорлаштиришга, шу жумладан ҳодимларнинг оммавий равишда ишдан озод этилишининг олдини олишга, устувор ривожлантириш ҳудудларини аниқлашга кўмаклашадиган тадбирларни ишлаб чиқади ва амалга оширади.

Маҳаллий давлат ҳокимияти органлари қонун ҳужжатлариға мувофиқ бошқа ваколатларни ҳам амалга ошириши мумкин.

13-модда. Иш берувчиларининг аҳоли бандлиги соҳасидаги давлат сиёсатини амалга оширишда иштирок этиши

Ўзбекистон Республикасида иш берувчилар аҳоли бандлиги соҳасидаги давлат сиёсатини амалга оширишда қуйидагилар орқали иштирок этади:

иш ўринларини захирага қўйиш ҳамда аҳолининг ижтимоий эҳтиёжманд тоифаларини захирага қўйилган иш ўринларига ишга жойлаштириш;

бўш (вакант) иш ўринлари мавжудлиги тўғрисидаги маълумотларни ҳар ойда, шунингдек ҳодимларнинг ишдан бўлғуси озод этилиши тўғрисидаги ахбороти ҳар бир ҳодимни кўрсатган ҳолда, улар ишдан озод этилишидан камида икки ой олдин ҳудудий меҳнат органларига тақдим этиш;

меҳнат муносабатларини тартибга солувчи шартномалар ва келишувлар шартларини бажариш;

ҳодимларни касбга тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини оширишни ташкил этиш учун шaroитлар яратиш;

Ўзбекистон Республикаси Бандликка кўмаклашиш давлат жамғармасига ижтимоий солиқни тўлаш орқали молиявий ажратмалар ажратиш;

аҳоли бандлигига кўмаклашишга доир дастурларни амалга оширишда иштирок этиш;

иш қидираётган шахсларни ва ишсиз шахсларни ҳақ тўланадиган жамоат ишларига уларнинг меҳнатига ҳақ тўлаш учун маблағларнинг ўринни Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги ҳузуридаги Жамоат ишлари жамғармаси ҳисобидан тўлиқ ёки қисман қолпаган ҳолда жалб этиш.

Бўш (вакант) иш ўринлари мавжудлиги тўғрисидаги маълумотларни иш берувчи томонидан маҳаллий меҳнат органига ҳар бир ҳисобот ойнинг охиридаги ҳолатга кўра электрон тарзда ёки қоғозда тақдим этилади. Бўш (вакант) иш ўринлари мавжудлиги тўғрисидаги маълумотлар Бўш (вакант) иш ўринлари миллий базасига киритилади. Маълумотлар қоғозда тақдим этилганда, улар иш берувчининг ваколатли мансабдор шахси томонидан имзоланади.

Ҳодимларнинг ишдан бўлғус

Ўзбекистон Республикасининг ҚОНУНИ

Аҳоли бандлиги тўғрисида

(Давоми. Бошланиши 1, 2-бетларда).

4-бoб. Иш ўринларини ташкил этишга доир давлат бюуртмаси

22-мoддa. Иш ўринларини ташкил этишга доир давлат бюуртмасини шакллантириш

Иш ўринларини ташкил этишга доир давлат бюуртмаси Ўзбекистон Республикасининг инвестиция дастурига, ҳудудларни комплекс ривожлантиришга доир дастурларга ва модернизация қилишга доир тармок дастурларига (бундан буюн матнда ривожлантириш дастурлари деб юритилади) киритилган лойиҳаларни амалга ошириш учун зарур бўлган иш ўринлари сонининг давлат бошқаруви органлари ва бошқа ташкилотлар томонидан тайёрланган прогнози асосида шакллантирилади.

Келгуси йил учун иш ўринларини ташкил этишга доир давлат бюуртмаси ривожлантиришга доир дастурларнинг аниқ йўналтирилган қисмига киритилган лойиҳаларни амалга ошириш учун, шунингдек ишсиз шахсларнинг ва банд бўлмаган шахсларнинг ишга жойлаштирилишини таъминлаш учун меҳнат ресурсларининг жалб этиш эҳтиёжларидан келиб чиққан ҳолда шакллантирилади.

Иш ўринларини ташкил этишга доир давлат бюуртмаси ривожланиш дастурларига киритилган лойиҳаларни амалга ошириш доирасида молиялаштириш манбалари билан таъминланиши, шу жумладан Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджети, бюджетдан ташқари жамғармалар маблағлари, жалб этилган чет эл инвестициялари, тижорат банкларининг кредитлари, ташкилотларнинг ўз маблағлари ва қонун ҳужжатларида тақиқланмаган бошқа манбалар ҳисобидан таъминланиши керак.

23-мoддa. Иш ўринларини ташкил этишга доир давлат бюуртмасини шакллантириш тартиби

Ташкилотлар ривожлантириш дастурлари амалга оширилишининг жорий ҳолатини ва истиқболларини таҳлил қилиш натижалари асосида юқори турувчи давлат бошқаруви органларига ҳамда бошқа ташкилотларга иш ўринларини ташкил этишга бўлган эҳтиёжнинг дастлабки параметрларини ҳар йили 1 октябрга қадар тақдим этади.

Иш ўринларини ташкил этишга бўлган эҳтиёжнинг дастлабки параметрлари:

янги ишлаб чиқариш қувватлари ишга туширилиши ёки фаолият кўрсатаётган ишлаб чиқариш қувватлари кенгайтирилиши; хизматлар кўрсатиш ва сервис соҳаси янги объектларининг ишга туширилиши, янги ўй-жой, ишлаб чиқариш, ижтимоий ва бозор инфратузилмаси объеклари қурилиш; қишлоқ ҳўжалиги ишлаб чиқариши ҳажмларининг кенгайтирилиши; аҳоли тадбиркорлик фаолигининг ўсиши ва янги тадбиркорлик субъектлари ташкил этилиши; хусусийлаштирилган ташкилотларни ривожлантиришга доир инвестиция лойиҳалари амалга оширилиши муносабати билан зарур иш ўринлари сонини аниқлаш асосида ҳисоб-китоб қилинади. Маҳаллий ижро ҳўкимияти органлари иш ўринларини ташкил этишга доир давлат бюуртмасини ривожлантириш дастурларидан келиб чиққан ҳолда шакллантиради. Иш ўринларини ташкил этишга бўлган эҳтиёжнинг дастлабки параметрлари маҳаллий давлат ҳўкимияти органлари томонидан шакллантирилади, аниқлаштирилади ва тасдиқланади.

Иш ўринларини ташкил этишга доир давлат бюуртмасини маҳаллий ижро ҳўкимияти органлари томонидан шакллантириш тегишли ҳудудда Фаолият кўрсатаётган ташкилотларнинг ишлаб чиқариши (товарлар, ишлар, хизматлар) ҳажмини кенгайтириш ва кўпайтириш учун қадрларга бўлган эҳтиёж таҳлили асосида амалга оширилади.

Давлат бошқаруви органлари ва бошқа ташкилотлар, шунингдек маҳаллий ижро ҳўкимияти органлари иш ўринларини ташкил этишга бўлган эҳтиёжнинг дастлабки параметрлари асосида иш ўринларини ташкил этишга доир давлат бюуртмасини ҳар йили 1 ноябрдан кечиктирмай қўриб қиқади ва тасдиқлайди ҳамда уни Аҳоли бандлигига кўмаклашиш давлат дастури лойиҳасига киритиш учун Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлигига ҳамда Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий тараққийёт ва камбағалликни қисқартириш вазирлигига юборади.

Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги ҳамда Иқтисодий тараққийёт ва камбағалликни қисқартириш вазирлиги иш ўринларини ташкил этишга доир давлат бюуртмасининг ҳар йили 20 ноябрга қадар қўриб чиқилишини ва Аҳоли бандлигига кўмаклашиш давлат дастури лойиҳасига киритилишини таъминлайди.

Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги Аҳоли бандлигига кўмаклашиш давлат дастури лойиҳасини ҳар йили 1 декабрдан кечиктирмай Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасига қиратилади.

24-мoддa. Давлат бюуртмасига мувофиқ иш ўринлари ташкил этилишини давлат томонидан қўллаб-қувватлаш

Иш ўринларини ташкил этишга доир давлат бюуртмасини олган ташкилотларга Ўзбекистон Республикаси Бандликка кўмаклашиш давлат жамғармаси маблағларидан ссуда ажратилиши мумкин.

Ссуда Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги томонидан уч йилгача бўлган муддатта, миллий валютادا берилади.

Ссуда микдори иш ўринларини ташкил этишга доир давлат бюуртмаси дастурига кўра ташкил этиладиган битта иш ўрни учун ҳисобланган базавий ҳисоблаш микдорининг эллик бараваридан ошиб кетиши мумкин эмас.

Ссуда ажратилиши учун ташкилот:

иш ўринларини ташкил этишга доир давлат бюуртмаси дастурига, шунингдек аҳоли бандлигига кўмаклашиш ҳудудий дастурларига киритилган бўлиши; солиқ бўйича қарздорликка, тижорат банкларининг кредитлари бўйича кечиктирилган қарздорликка эга бўлмаслиги керак.

Ссуда ажратилиши тўғрисидаги қарорни тайёрлаш учун ташкилот Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлигига қуйидаги ҳўжатларни тақдим этади:

ссуда олиш учун аризани; ссуда берилиши мақсадга мувофиқлигининг техник-иқтисодий асоси ва унинг қайтарилиши кафолатларини; ссуданинг қайтарилиш таъминоти, шу жумладан гаров, кафилиқ, банк кафолати ёки қонун ҳўжатларида назарда тутилган бошқа таъминот турини.

Тақдим этилган ҳўжатларни таҳлил қилиш асосида Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги ссуда ажратиш ҳақида ёки уни ажратишни рад этиш тўғрисида қарор қабул қилади.

Ссуда олишга доир имтиёзли ҳўқўқ банд бўлмаган шахслар учун иш ўринларини ташкил этаётган, шунингдек ишсизлик даражаси барқарор тарзда юқори бўлган ҳудудларда фаолият кўрсатаётган ташкилотларга берилади.

5-бoб. Маҳаллий меҳнат органлари томонидан иш қидираётган шахсларга ва ишсиз шахсларга хизматлар кўрсатиш

25-мoддa. Маҳаллий меҳнат органлари томонидан иш қидираётган шахсларга ва ишсиз шахсларга кўрсатиладиган хизматлар турлари

Маҳаллий меҳнат органлари томонидан иш қидираётган шахсларга ва ишсиз шахсларга уларнинг ҳоҳишига кўра хизматларнинг қуйидаги турлари тақлиф этилади:

аҳоли бандлиги масалалари бўйича маслаҳатлар бериш; мурожаат этган шахснинг касбий тайёргарлигига, иш тажрибасига ва меҳнат стажига, ёшига, соғлигининг ҳолатига мувофиқ мақбул келадиган ишни тақлиф этиш (мавжуд бўлган тақдирда), шунингдек Ўзбекистон Республикасидан ташқарида вақтинчалик меҳнат фаолиятини амалга ошириш учун фуқароларни уюшган ҳолда ишга қабул қилиш доирасида мақбул келадиган ишни излаш;

захирага қўйиладиган иш ўринларига ишга жойлаштириш; Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги ҳўзуридаги Жамоат ишлари жамғармаси маблағлари ёки қонун ҳўжатларида тақиқланмаган бошқа манбалар ҳисобидан ҳақ тўланадиган жамоат ишларига юбориш; тадбиркорликка жалб этиш, ўзини ўзи мустақил равишда банд қилишни ривохлантиришга доир фаолиятни ташкил этиш орқали бандликка кўмаклашиш; касбга тайёрлашга, қайта тайёрлашга ва малака оширишга юбориш;

касбий малакани баҳолаш; аҳоли бандлигини таъминлашга қаратилган лойиҳаларни амалга оширишга микрокредитлар олиш учун тавсиялар бериш. Маҳаллий меҳнат органлари иш қидираётган шахсларга ва ишсиз шахсларга қонун ҳўжатларига мувофиқ бошқа турдаги хизматлари ҳам кўрсатиши мумкин.

Аҳолига, ташкилотларга ва бошқа иш берувчиларга меҳнат органлари томонидан кўрсатиладиган, шу жумладан меҳнат бозори

ҳолати ҳақида хабардор қилиш бўйича хизматлар бепул тақдим этилади.

26-мoддa. Иш қидираётган шахсларга ва ишсиз шахсларга хизматлар кўрсатувчи маҳаллий меҳнат органлари ходимларининг ҳўқўқ ва мажбуриятлари

Иш қидираётган шахсларга ва ишсиз шахсларга хизматлар кўрсатувчи маҳаллий меҳнат органи ходимлари қуйидаги ҳўқўқларга эга:

иш қидираётган шахслардан ва ишсиз шахслардан уларнинг аввалги меҳнат фаолиятига, маълумотига, оилавий ҳўволига, даромадлари (яшаш учун маблағлари) манбаларига тааллуқли маълумотларни ҳамда маҳаллий меҳнат органининг ушбу шахсларга нисбатан қабул қилинадиган қарорига таъсир кўрсатиши мумкин бўлган бошқа маълумотларни сўраб олиш; иш қидираётган шахс ва ишсиз шахс томонидан тақдим этилган, ишсизлик нафақасини тайинлаш ва тўлашга таъсир кўрсатиши мумкин бўлган маълумотларнинг тўғриллиги ҳамда ишончилигини текшириш;

ўз ваколати доирасида мулкчилик шаклидан қатъи назар, ташкилотлардан, шунингдек фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларидан ишсизлик нафақасини олувчи шахсларга тааллуқли маълумотларни сўраб олиш;

иш қидираётган шахснинг ва ишсиз шахснинг розилиги билан унинг ўй ҳўжалигига банд бўлмаган аҳолини ҳисобга олиш мақсадида тақлиф буюриш.

Иш қидираётган шахсларга ва ишсиз шахсларга хизматлар кўрсатувчи маҳаллий меҳнат органининг ходимлари:

иш қидираётган шахслари ва ишсиз шахсларни тезроқ ишга жойлаштириш, шунингдек уларнинг ижтимоий ҳўмоаланганлигини таъминлаш учун барча савй-ҳаракатларни ишга солиши; маслаҳат олиш учун меҳнат органларига мурожаат этган шахсларни рўйхатга олишни амалга ошириш, «Бандлик хизмати»-ахборот тизимининг зарур рўйхатга олиш ҳамда ҳисобга олиш бўлиmlларини, шунингдек сўровномани ўз вақтида ва тўғри тўлдирishi;

шахсга доир маълумотларнинг ва маслаҳат жараёнида олинган маълумотларнинг маҳфийлигини таъминлаши, улардан факат хизмат мақсадларида фойдаланиши;

иш қидираётган шахслар ва ишсиз шахслар билан белгиланган тартибда мунтазам учрашувлар (мулоқотлар) ўтказиши шарт.

27-мoддa. Иш қидираётган шахсларга ва ишсиз шахсларга маслаҳат бериш

Маҳаллий меҳнат органлари ходимлари маслаҳат бериш чоғида иш қидираётган шахсларга ва ишсиз шахсларга: аҳоли бандлиги тўғрисидаги қонун ҳўжатлари; бўш (вакант) иш ўринлари мавжудлиги, шу жумладан тегишли ҳудудда жойлашган ташкилотларда бўш (вакант) иш ўринлари мавжудлиги, бўш (вакант) иш ўринларидаги меҳнатга ҳақ тўлаш микдори ва бошқа меҳнат шартлари; янгидан ташкил этиладиган иш ўринлари ва ривожлантириш дастурлари;

касбга тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва малака оширишдан ўтиш имкониятлари ҳамда шартлари; ҳақ тўланадиган жамоат ишларида ишсизлик этиш имкониятлари; иш қидираётган шахсларга ва ишсиз шахсларга тақдим этиладиган ижтимоий кафолатлар ва меҳнат тўғрисидаги қонун ҳўжатларининг нормалари;

захирага қўйиладиган иш ўринларига жойлаштириш тартиби; ўзини ўзи банд қилган шахс мақомини олиш тартиби; субсидиялар ва грантлар; хусусий тадбиркорлик ишини ташкил этиш имкониятлари, стартап-лойиҳаларини қўллаб-қувватлаш чоралари, шунингдек намунавий бизнес-режалар; аҳоли бандлигини таъминлашга қаратилган лойиҳаларни микрокредитлаш дастурлари;

Ўзбекистон Республикасидан ташқарида уюшган ҳолда ишга олиш бўйича вақтинчалик меҳнат фаолиятини амалга ошириш имкониятлари;

хусусий бандлик агентликлари; иш қидираётган шахсларга ва ишсиз шахсларга маҳаллий меҳнат органлари томонидан кўрсатиладиган хизматларнинг бошқа турлари тўғрисида ахборот тақдим этади.

Мурожаат этган шахсга у белгиланган масала бўйича тўлиқ маълумот бериш имкони бўлмаган тақдирда, маҳаллий меҳнат органининг ходими такроран маслаҳат бериш куни ва вақтини белгилаши керак.

6-бoб. Иш қидираётган шахсларни маҳаллий меҳнат органлари томонидан рўйхатга олиш ва ҳисобдан чиқариш

28-мoддa. Иш қидираётган шахслар сифатида маҳаллий меҳнат органларида рўйхатга олиниши лозим бўлган шахсларнинг тоифалари

Қуйидагилар иш қидираётган шахслар сифатида маҳаллий меҳнат органларида рўйхатга олиниши мумкин:

ишга ёки иш ҳақи (меҳнат даромади) келтирадиган машғулотга эга бўлмаган, олгн ўпни ёшдан катта бўлган шахслар; ўзи билан тузилган меҳнат шартномаси Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодексининг тегишли моддаларида кўрсатилган ҳолатлар бўйича бекор қилиниши мумкин бўлган (меҳнат шартномаси келгусида бекор қилиниши тўғрисида огоҳлантирилган) шахслар; тиббий-меҳнат эксперт комиссияси ҳулосасига кўра меҳнат фаолиятини амалга ошириш имкониятига эга ногиронлиги бўлган шахслар;

ёшдан қатъи назар, меҳнат фаолиятини қайта тикламоқчи (давом эттирмоқчи) бўлган пенсионерлар; иш жойини ёки касбини ўзгартиришни хоҳловчи шахслар; доимий иш жойига эга бўлишни хоҳловчи, бир марталик, вақтинча ва мавсумий ишларда банд бўлган шахслар; ҳақ тўланадиган жамоат ишларида ва қишлоқ ҳўжалигига мавсумий ишларда иштирок этишни хоҳловчи шахслар. Ишга жойлашишга мўхтож бўлган шахсларнинг бошқа тоифалари ҳам иш қидираётган шахслар сифатида маҳаллий меҳнат органларида рўйхатга олиниши мумкин.

29-мoддa. Иш қидираётган шахсларни рўйхатга олиш тартиби

Иш қидираётган шахс сифатида рўйхатга олиш: қишлоқ жойларда – маҳаллий меҳнат органининг комплекс ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш бўйича сектор ҳудудида, иш қидираётган шахснинг яшаш жойидаги фуқаролар ўзини ўзи бошқариш органи ҳудудига бириктирилган ходими томонидан; агар иш қидираётган шахс маҳаллий меҳнат органи жойлашган аҳоли пункти ҳудудида яшаётган бўлса – ишсиз шахсларни ҳисобга олиш, ишга жойлаштириш ва ижтимоий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш сектори ходими томонидан амалга оширилади. Иш қидираётган шахслар маҳаллий меҳнат органи ходимига қуйидаги ҳўжатларни тақдим этади: паспортни ёки унинг ўринини босувчи ва шахсини тасдиқловчи бошқа ҳўжатни; меҳнат дафтарчасини ёки меҳнат стажини тасдиқловчи бошқа ҳўжатни, бундан биринчи марта иш қидираётган шахслар мустасно; маълумоти тўғрисидаги ҳўжатнинг аслини ёки унинг қўчирма нусхасини (маълумот мавжуд бўлган тақдирда); касби ёки касбий малакаси мавжудлигини тасдиқловчи ҳўжатни ёки унинг қўчирма нусхасини (касби ёки касбий малакаси мавжуд бўлган тақдирда); иш жойидан охириг ўн икки ой учун иш ҳақи (меҳнат даромади, пул таъминоти) тўғрисидаги маълумотномани – илгари ишлаган шахслар, шу жумладан жазони ижро этиш муассасаларидан озод қилинган шахслар учун.

Зарур бўлганда, маҳаллий меҳнат органи ушбу модданинг иккинчи қисмида кўрсатилган ҳўжатларга қўшимча равишда сўровнома юбориши, шу жумладан электрон ҳўжжат айланишидан фойдаланган ҳолда юбориши мумкин: тиббий-ижтимоий эксперт комиссияларига – тавсия этилаётган меҳнатнинг хусусияти ва шартлари тўғрисида ҳулоса олиш учун (ногиронлиги бўлган шахсларга нисбатан); соғлиқни сақлаш муассасаларига – тиббий ҳулосалар ва бошқа тасдиқловчи ҳўжатларни олиш учун (соғлигининг ҳолатига кўра меҳнат фаолиятида чекловлар мавжуд бўлган шахсларга нисбатан);

жазони ижро этиш муассасаларига – шахснинг жазони ижро этиш муассасасидан озод этилганлиги тўғрисида маълумотнома олиш учун (жазони ижро этиш муассасаларидан озод қилинган шахсларга нисбатан); фуқаролик ҳолати далолатномаларини қайд этиш органларига – боаларининг тўғилганлиги тўғрисидаги гувоҳномаларнинг қўчирма нусхаларини олиш учун (қарамоғида болалари бўлган шахсларга нисбатан); Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ҳўзуридаги бюджетдан ташқари Пенсия жамғармасининг туман (шаҳар) бўлиmlларига – боқимандалар мавжудлиги ҳамда қонун

ҳўжатларида белгиланган нафақа ва пенсияларни олмаётганини тўғрисида маълумотнома олиш учун (болаларидан ташқари бошқа боқимандалари бўлган шахсларга нисбатан).

Зарур бўлганда, маҳаллий меҳнат органи мурожаат этган шахс ҳақиқатан фермер (деҳқон) ҳўжалиги аззоси эканлиги тўғрисида Ўзбекистон фермер, деҳқон ҳўжаликлари ва томорқа ер эгалари кенгашидан ахборот сўраб олиши мумкин.

30-мoддa. Иш қидираётган шахсларни ҳисобдан чиқариш

Иш қидираётган шахс маҳаллий меҳнат органида рўйхатга олинган кундан эътиборан ўн кун ичида қуйидаги ҳолларда ҳисобдан чиқарилиши мумкин: ишга жойлашганда;

ушбу Қонун 19-мoддасининг учинчи ва бешинчи қисmlларида назарда тутилган субсидиялар олганда;

Ўзбекистон Республикасининг Бандликка кўмаклашиш давлат жамғармаси маблағлари ва қонун ҳўжатларида тақиқланмаган бошқа манбалар ҳисобидан микрокредитлар олинганда;

касбга тайёрлашга, қайта тайёрлашга ёки малака оширишга юборилганда;

ўзини ўзи банд қилган шахс сифатида рўйхатга олинганда; доимий яшаш учун бошқа жойга қўчиб ўтганда;

маҳаллий меҳнат органига узрли сабабсиз келмаганда;

Ўзбекистон Республикасидан ташқарида вақтинчалик меҳнат фаолиятини амалга оширганда;

иш қидираётган шахс мақбул келадиган ишга доир тақлифларни мунтазам равишда (икки мартадан кўп) рад этганда;

иш қидираётган шахс сифатида қайриқонуний рўйхатдан ўтиш факти аниқланганда;

суднинг озодликдан маҳрум этиш ёки ахлоқ тузатиш ишлари таризидagi жазони назарда тутувчи ҳўкми қонуний кўчига кирганда; муддатли ҳарбий хизматга қақирилганда; иш қидираётган шахсни ишга жойлаштириш бўйича иш олиб бориш имкони берадиганган бошқа ҳолатлар юзга келганда; иш қидираётган шахс вафот этганда.

Ушбу мoддa биринчи қисмининг тўққизинчи – ўн биринчи ва ўн тўртинчи хатбошиларида назарда тутилган асосларга кўра ҳисобдан чиқарилган шахслар, улар маҳаллий меҳнат органида ҳисобдан чиқарилган кундан эътиборан ўттиз календар кун ўтган, иш қидираётган шахслар сифатида такроран рўйхатдан ўтиш ҳўққига эга.

Иш қидираётган шахсни маҳаллий меҳнат органида ҳисобдан чиқариш тўғрисидаги маълумотлар «Бандлик хизмати» ахборот тизимига киритилади.

7-бoб. Иш қидираётган шахсларни ишга жойлаштириш

31-мoддa. Иш қидираётган шахсларни ишга жойлаштириш шартлари

Маҳаллий меҳнат органларида иш қидираётган шахслар сифатида рўйхатга олинган шахсларни ишга жойлаштириш маҳаллий меҳнат органлари томонидан ушбу Қонуннинг 32 ва 34-мoддаларида назарда тутилган тартибда амалга оширилади.

Алоҳида ҳолларда, иш қидираётган шахсларни ишга жойлаштириш бошқа туманлар (шаҳарлар) ҳудудида жойлашган ташкилотларда, агар ушбу ташкилотлар транспорт қулайлиги доирасида жойлашган бўлса, амалга оширилиши мумкин.

Мақбул келадиган ишга доир тақлифнинг сони, даврийлиги ва муддатлари ҳамда иш қидираётган шахсга ишга жойлашиш учун йўлланмалар бериш чекланмайди.

Маҳаллий меҳнат органи иш қидираётган шахсга бўш (вакант) иш ўринлари кўпайишига қараб, у ишга жойлашгунига ёки ҳисобдан чиқарилгунига қадар мақбул келадиган ишни тақлиф этиши шарт.

32-мoддa. Иш қидираётган шахсларга ишга жойлаштиришга доир йўлланма ва ишга жойлашишга кўмаклашиш юзасидан мурожаатнома бериш тартиби

Бўш (вакант) иш ўринлари ва иш қидираётган шахснинг мақбул келадиган ишга жойлаштириш тўғрисидаги тақлифга розилиги мавжуд бўлган тақдирда, маҳаллий меҳнат органи ходими унга:

давлат ташкилотларига, давлат улуши эллик фоиз ва ундан юқори бўлган ташкилотларга, шунингдек мулкчиликнинг нодавлат шаклига эга ташкилотларга, тадбиркорлик субъектларига захирага қўйиладиган иш ўринларига – ишга жойлаштиришга доир йўлланма;

мулкчиликнинг нодавлат шаклига эга ташкилотларга, тадбиркорлик субъектларига – ишга жойлашишга кўмаклашиш юзасидан мурожаатнома беради.

Ишга жойлаштиришга доир йўлланма ва ишга жойлашишга кўмаклашиш юзасидан мурожаатнома, қоида тариқасида, маҳаллий меҳнат органининг директори ёки директор ўринбосари томонидан ёҳуд комплекс ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш бўйича секторга бириктирилган ходим томонидан имзоланади.

Ишга жойлаштиришга доир йўлланма ва ишга жойлашишга кўмаклашиш юзасидан мурожаатнома иш берувчига электрон тарзда, электрон рақамли имзодан фойдаланган ҳолда, шунингдек «Бандлик хизмати» ахборот тизими орқали юборилиши мумкин.

33-мoддa. Мақбул келадиган иш

Дастлабки касбий тайёргарликни талаб қилмайдиган иш, бундай ишни топиб бериш имкониети бўлмаган тақдирда эса биринчи марта иш қидираётган, касбга (мутахассисликка) эга бўлмаган шахсларнинг ёшга доир ва бошқа хусусиятлари ҳисобга олинган ҳолда ҳақ тўланадиган бошқа иш, шу жумладан вақтинчалик хусусиятга эга бўлган иш ушбу шахслар учун мақбул келадиган иш ҳисобланади.

Ишдан ва иш ҳақидан (меҳнат даромадидан) маҳрум бўлган шахслар учун уларнинг касбий тайёргарлигига мос бўлган, ёши, соғлигининг ҳолати, меҳнат стажи ва аввалги касби (мутахассислиги) бўйича иш тажрибаси инобатга олинадиган иш мақбул келадиган иш ҳисобланади.

Қуйидаги ҳолларда иш мақбул келадиган иш деб ҳисобланиши мумкин эмас, агар:

ушбу иш яшаш жойини ўзгартириш билан боғлиқ бўлса; тақлиф этилган иш доимий яшаш жойидан анча узоқ бўлса ва транспортда қатнаш жиҳатдан қулай бўлмаса. Иш жойининг транспортда қатнаш жиҳатдан қулай

Ўзбекистон Республикасининг ҚОНУНИ Аҳоли бандлиги тўғрисида

(Давоми. Бошланиши 1, 2, 3-бетларда).

умумий ўрта ва ўрта махсус таълим ташкилотларини, касб-хунар мактабларини, касб-хунар коллежларини ҳамда техникумларни тамомлаб, касбга эга бўлган ёшлар; «Меҳрибонлик» уйларининг битирувчилари, шунингдек олий таълим муассасаларининг давлат грантлари бўйича таълим олган битирувчилари;

Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлигининг, Ички ишлар вазирлигининг, Фавқулодда вазиятлар вазирлигининг, Миллий гвардиясининг, Давлат хавфсизлик хизматининг қўшинларидаги муддатли ҳарбий хизматдан бўшатилган шахслар; ногиронлиги бўлган шахслар; пенсияолди ёшдаги шахслар; жазони кўро эптиш муассасаларидан озод қилинган ёки суд қарорига кўра ўзига нисбатан тиббий йўсиндаги мажбурлов чоралари қўлланилган шахслар; одам савдосидан жабрланганлар; қонун ҳужжатларига мувофиқ бошқа шахслар. Иш берувчи ушбу модданинг иккинчи қисмида кўрсатилган, заҳирага қўйилган иш ўринларига ишга жойлаштириш учун қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда маҳаллий меҳнат органлари ва бошқа органлар томонидан юбориладиган шахсларни ишга қабул қилиши шарт.

Ушбу модданинг иккинчи қисмида кўрсатилган шахсларни ишга қабул қилишни асосиз равишда рад этган иш берувчи ва у қонот қилган шахслар қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда жавобгар бўлади.

Қўшимча кафолатлар қўшимча иш ўринларини, ихтисослаштирилган ташкилотларни, шу жумладан ногиронлиги бўлган шахслар меҳнатидан фойдаланиш асосидаги ташкилотларни ташкил этиш, ўқитишнинг махсус дастурларини ишлаб чиқиш, ташкилотларга иш ўринларининг энг кам сонини белгилаш йўли билан, шунингдек қонун ҳужжатларида назарда тутилган бошқа чоралар орқали таъминланади.

39-модда. Иш ўринларининг энг кам сонини белгिलाш ва иш ўринларини заҳирага қўйиш

Аҳоли бандлигига кўмаклашиш мақсадида туманлар (шаҳарлар) ҳокимлари томонидан иш ўринларининг энг кам сони белгиланади, ташкилотлар томонидан эса иш ўринлари заҳирага қўйилади.

Иш ўринларининг энг кам сонини белгилаш ҳокимларининг рўйхатдаги ўртача сони йигирма нафар кишидан ортиқчи ташкил этадиган ташкилотлар учун назарда тутилади.

Туманлар (шаҳарлар) ҳокимларининг қарорларига мувофиқ белгиланадиган иш ўринлари энг кам сонининг жами сони ташкилотнинг рўйхатдаги ҳодимлари ўртача сонининг етти фоизидан ортиқчи (шу жумладан ногиронлиги бўлган шахслар учун уч фоизидан камини) ташкил этиши мумкин эмас.

Ҳодимларининг рўйхатдаги ўртача сони йигирма нафар кишидан ортиқчи ташкил этадиган ташкилотлар ҳар йили:

лавозимлари ҳисобга олган ҳолда, келгуси йил учун заҳирага қўйиладиган иш ўринларининг умумий сонини 1 сентябрдан кеч бўлмаган мuddатда белгилайди;

келгуси йил учун заҳирага қўйиладиган иш ўринларининг умумий сони тўғрисидаги маълумотларни 15 сентябрдан кеч бўлмаган мuddатда маҳаллий меҳнат органига тақдим этиди.

Маҳаллий меҳнат органи томонидан олинган маълумотлар асосида иш ўринларининг энг кам сонини белгилаш тўғрисидаги тақлифлар шакллантирилади ва туман (шаҳар) ҳудудида жойлашган ташкилотлар кесимида тегишли қарор қабул қилиниши учун туманлар (шаҳарлар) ҳокимликларига ҳар йили 1 октябрдан кечиктирмай киритилади.

Маҳаллий меҳнат органи томонидан тақдим этилган умумлаштирилган тақлифлар асосида туманлар (шаҳарлар) ҳокимлари иш ўринларининг энг кам сонини белгилаш тўғрисида ҳар йили 1 ноябрдан кечиктирмай қарор қабул қилади.

Туманлар (шаҳарлар) ҳокимларининг қарорлари асосида маҳаллий меҳнат органлари заҳирага қўйиладиган иш ўринлари сони, заҳирага қўйиладиган иш ўринларига қўйиладиган талаблар, рағбатлантириш чоралари тўғрисидаги ахборотни, шунингдек туманлар (шаҳарлар) ҳокимларининг энг кам миқдорда иш ўринларини ташкил этиш ҳақидаги қарорлари бажарилмаган тақдирда ташкилотнинг мансабдор шахсларини жавобгарликка тортиш жорий йилининг 15 ноябрдан кеч бўлмаган мuddатда ташкилотларнинг эътиборига етказиди.

Ушбу Қонун 38-моддасининг иккинчи қисмида кўрсатилган тоифадаги шахслар томонидан қўйиладиган ўзига хос талабларга мувофиқ бўлган меҳнат шaroитларини таъминлайдиган иш ўрни мазкур тоифадаги шахслар учун, шу жумладан қўйидагилар учун ташкил этилган иш ўрни деб ҳисобланади:
ўн тўрт ёшга тўлмаган болалари, ногиронлиги бўлган болалари бор ёлғиз отага ёки онага, шунингдек қўл болали оилаларнинг ота-оналари учун – болаларни тарбиялаш мажбуриятлари ва меҳнат мажбуриятлари бажарилишини бирга қўшиб олиб бориш имконини берувчи ишининг мослашувчан жадвалига эга бўлган иш ўринлари; ногиронлиги бўлган шахслар учун – меҳнат шaroитлари бўйича аттестациядан ўтказилган ва ҳодимга соғлигининг ҳолатини ҳамда меҳнат фаолиятига доир белгиланган қарши кўрсатмалар ҳисобга олинган ҳолда меҳнат мажбуриятларини монеликсиз бажариш имконини берадиган иш ўринлари.

Ушбу Қонун 38-моддасининг иккинчи қисмида кўрсатилган шахслар жойлаштириб бўлинган иш ўринлари келгуси даврга заҳирага қўйиладиган иш ўринлари сонини анқилашда ҳисобга олинади.

Заҳирага қўйиладиган иш ўринларига ишга жойлаштириш ташкилот томонидан маҳаллий меҳнат органининг йўланмаси бўйича ёки мустақил равишда амалга оширилади.

Заҳирага қўйиладиган иш ўринларига ишга жойлаштиришга ногиронлиги бўлган шахсларнинг жамоат бирлашмалари, жазони ижро этиш жойларидан озод этилган шахсларнинг ижтимоий мослашув марказлари, кўрсатиб ўтилган тоифадаги шахсларнинг манфаатларини ифода этувчи бошқа ташкилотлар ҳам уларни маҳаллий меҳнат органларига юбориш йўли билан кўмаклашиши мумкин бўлиб, маҳаллий меҳнат органлари бундай шахсларнинг ишга жойлаштирилишини таъминлайди. Бунда мазкур ташкилотлар календарь йил бошланишидан камида беш ой олдин маҳаллий меҳнат органига аниқ ташкилотлар бўйича иш ўринларини заҳирага қўйиш тўғрисида тақлифлар киритиш ҳуқуқига, зарур ҳолларда, маҳаллий меҳнат органларидан ҳар бир ташкилот бўйича ташкил этилган иш ўринларининг сони ва хусусияти, шунингдек заҳирага қўйиладиган бўш (вакант) иш ўринлари мавжудлиги тўғрисида маълумотлар олиш ҳуқуқига эга.

40-модда. Заҳирага қўйиладиган иш ўринларини сақлаш шартлари

Заҳирага қўйиладиган иш ўринлари қисқартирилган ёки тугатилган ҳолларда ташкилот маҳаллий меҳнат органига ахборот тақдим этади.

Технологиядаги, ишлаб чиқаришини ташкил этиш ва меҳнат шарт-шaroитларидаги ўзгаришлар, ҳодимлар сонининг ўзгаришига олиб келган иш ҳажмларининг қисқариши билан боғлиқ тадбирларни амалга ошириш чоғида, заҳирага қўйиладиган иш ўринларига ишга жойлаштирилган шахслар учун иш ўринлари, агар ушбу шахсларнинг сони ҳодимлар сони ўзгарган календарь йил учун туман (шаҳар) ҳокимларининг қарорлари билан белгиланган заҳирага қўйиладиган иш ўринлари сонидан ортиқ бўлмаса, устувор тартибда сақланади.

Заҳирага қўйиладиган иш ўрни илгари ушбу иш ўрнини эгаллаган шахс билан тузилган меҳнат шартномаси бекор қилиниши муносабати билан бўшаганда, ташкилот янгидан очилган бўш (вакант) иш ўрни тўғрисида маҳаллий меҳнат органини ўн кунлик мuddатда хабардор қилиши шарт.

Ташкилот туманлар (шаҳарлар) ҳокимларининг қарорларига мувофиқ ўзи учун иш ўринлари заҳирага қўйиладиган тоифадаги шахсларни ишга жойлаштириши шарт.

Ташкилот заҳирага қўйиладиган иш ўринлари умумий сонининг камида йигирма беш фоизи миқдорида заҳирага қўйиладиган иш ўринларининг тайёрлигини йил бошланишидан олдин ўн кундан кечиктирмай таъминлаши, шунингдек бу ҳақда маҳаллий меҳнат органини хабардор қилиши шарт.

Иш ўринларининг қолган қисмини заҳирага қўйиш ташкилот томонидан календарь йилининг биринчи чораги мобайнида таъминланади, бу ҳақда маҳаллий меҳнат органи биринчи чорак тамом бўлгандан кейин ўн кундан кечиктирмай хабардор қилинади.

Ташкилотлар маҳаллий меҳнат органига ишга жойлаштириш тўғрисида ҳар ойда, ҳисобот ойдан кейинги ойнинг 5-санасига қадар ахборот тақдим этади.

Мавсумий ва вақтинчалик иш ўринларини заҳирага қўйишга йўл қўйилмайди.

41-модда. Туман (шаҳар) ҳокимининг иш ўринларининг энг кам сонини ташкил этишга доир қарорини бажармаганилик, шунингдек заҳирага қўйиладиган иш ўринларига ишга жойлаштиришни асосиз равишда рад этганлик учун жавобгарлик

Туман (шаҳар) ҳокимининг давлат қўшимча кафолатларни таъминлайдиган шахсларни ишга жойлаштириш учун иш

ўринларининг энг кам сонини ташкил этишга доир қарорини бажармаганилик, шунингдек заҳирага қўйиладиган иш ўринларига маҳаллий меҳнат органлари томонидан юборилган шахсларни ишга қабул қилишни асосиз равишда рад этганлик Қонунда белгиланган тартибда жавобгарликка сабаб бўлади.

Жавобгарликка тортиш заҳирага қўйиладиган иш ўринларининг белгиланган сонини ташкил этиш мажбуриятидан озод қилмайди.

42-модда. Иш ўринларини заҳирага қўйишда иштирок этадиган ташкилотлар учун имтиёзлар

Заҳирага қўйиладиган иш ўринларининг белгиланган энг кам сонидан ортиқча иш ўринлари ташкил этган ташкилотлар қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда имтиёзларга, шу жумладан Ўзбекистон Республикаси Бандликка кўмаклашиш давлат жаамгармасининг маблағлари ҳисобидан субсидиялар олиш ҳуқуқига эга бўлади.

Туманлар (шаҳарлар) ҳокимлари белгиланган сондан ортиқча заҳирага қўйиладиган иш ўринлари ташкил этган ташкилотларга ишлаб чиқаришни ташкил этиш ва бошқа чора-тадбирлар учун яшаш учун мўлжалланмаган жойларни биринчи навбатда ахратиш орқали ўз ваколатлари доирасида имтиёзлар белгилаши мумкин.

43-модда. Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги, Ички ишлар вазирлиги, Фавқулодда вазиятлар вазирлиги, Миллий гвардияси ва Давлат хавфсизлик хизмати тизимидан ва бошқа ҳарбий хизмат назарда тутилган идоралардан бўшатилган шахсларни ишга жойлаштириш бўйича қўшимча кафолатлар

Ҳарбий хизматга қақирилган (кирган) ҳодим резервга бўшатиладиган ёки истеъфoga чиқарилгандан кейин, агар у иш берувчига ишга жойлашиш масаласи бўйича Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги, Фавқулодда вазиятлар вазирлиги, Миллий гвардияси сафларидан, Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги, Давлат хавфсизлик хизмати қўшинларидан ва бошқа ҳарбий хизмат назарда тутилган идоралардан бўшатилган кундан эътиборан қўпи билан уч ой ичнда мурожаат қилган бўлса, аввалги иш жойида ишга жойлашиш ҳуқуқига эга.

Ҳарбий хизматга қақирилган (кирган), лекин кейинчалик резервга бўшатилган ёки истеъфoga чиқарилган ҳодим, агар у ҳарбий хизматга қақирилган (кирган) кундан эътиборан қўпи билан уч ой ўтган бўлса, аввалги иш жойига (лавозимига) қайтиш ҳуқуқига эга.

Ташкилот қайта ташкил этилганда ҳарбий хизматдан бўшатилган шахсларни ишга жойлаштиришни унинг ҳуқуқий вориси, ташкилот тугатилганда эса маҳаллий меҳнат органи амалга оширади.

Шахсларга ушбу модданинг биринчи ва иккинчи қисмларида белгиланган тартибда иш бериш имкони бўлмаган ҳолларда, маҳаллий меҳнат органи уларни ишга жойлаштиришни, зарур ҳолларда эса уларнинг бепул касбга тайёрланишини, қайта тайёрланишини ёки малакаси оширилишини таъминлайди.

Ушбу моддада назарда тутилган кафолатлар муқобил хизматга қақирилган ҳодимларга нисбатан ҳам татбиқ этилади.

10-бoб. Шахсларни ишсиз деб эътироф этиш

44-модда. Шахсларни ишсиз деб эътироф этиш шартлари

Ўн олти ёшдан то пенсия таъминоти ҳуқуқини олиш ёшгача бўлган, ҳақ тўланадиган ишга ёки иш ҳақи (меҳнат даромади) келтирадиган машғулотга эга бўлмаган, иш қидираётган ва иш тақлиф этилса, унга киришишга тайёр бўлган ёхуд касбга тайёрлашдан, қайта тайёрлашдан ўтишга ёки малакасини оширишга тайёр бўлган, ишга жойлашишда кўмак олиш учун маҳаллий меҳнат органларига мурожаат қилган ва ушбу органлар томонидан иш қидираётган шахслар сифатида рўйхатга олинган меҳнатга лаёқатли шахслар (бундан таълим муассасаларида таълим олаётганлар мустасно) ишсизлар деб эътироф этилади.

Агар иш қидираётган шахсга у рўйхатга олинган кундан эътиборан дастлабки ўн кун ичнда мақбул келадиган иш тақлиф этилмаган бўлса ёки маҳаллий меҳнат органи мазкур шахс ишга жойлаштириш учун юборилган ташкилотдан рад жавобини олган бўлса, шахсни ишсиз деб эътироф этиш тўғрисидаги қарор у иш қидираётган шахс сифатида рўйхатга олинган кундан эътиборан қўл биринчи кундан кечиктирмай маҳаллий меҳнат органи томонидан қабул қилинади.

Шахсни ишсиз деб эътироф этиш тўғрисидаги қарор маҳаллий меҳнат органининг бўйруғи билан расмийлаштирилади, ушбу бўйруқ бир вақтиннг ўзида ишсизлик нафақаси тайинлаш тўғрисидаги бўйруқ ҳисобланади. Буйруқда ишсизлик нафақасининг миқдори ва уни ҳисоблаш санаси кўрсатилади.

Ишсиз деб эътироф этилган шахс қабул қилинган қарор тўғрисида мазкур қарор қабул қилингандан кейин икки кунлик мuddатдан кечиктирмай ёзма равишда ёки телефон, электрон почта орқали хабардор қилинади. Бунда ишсиз деб эътироф этилган шахсга унинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари, маҳаллий меҳнат органига ёки ижтимоий-иқтисодий жиҳатдан комплекс ривожлантириш бўйича секторга, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органига бириктирилган ҳодим ҳузурига қайта рўйхатдан ўттиш учун мажбурий келиш сониси, ишсизлик нафақасини олиш шартлари ва жойи, шунингдек ишсиз шахс учун зарур бўлган бошқа ахборот хабар қилинади.

Шахсни ишсиз деб эътироф этиш чоғида меҳнат дафтарчасига ёзув қайд этилмайди.

Ишсиз деб эътироф этилган шахслар бепул маслаҳат олиш, касбга тайёрлаш, қайта тайёрлаш ёки малака ошириш хизматларини олиш, шунингдек маҳаллий меҳнат органлари қўмағида ишга жойлашиш ҳуқуқига эга.

45-модда. Шахсларни ишсиз деб эътироф этишни рад қилиш учун асослар

Қуйидагилар ишсиз деб эътироф этилимайди:

тақлиф этилган мақбул келадиган ишни иш қидираётган шахс сифатида рўйхатга олинган кундан эътиборан ўн кун ичнда узрли сабабсиз икки марта рад этган шахслар;

маҳаллий меҳнат органига ёки ижтимоий-иқтисодий жиҳатдан комплекс ривожлантириш бўйича секторга, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органига бириктирилган маҳаллий меҳнат органи ҳодими ҳузурига мақбул келадиган иш юзасидан тақлиф олиш учун иш қидираётган шахс сифатида рўйхатга олинган кундан эътиборан ўн кун ичнда узрли сабабсиз келмаган шахслар;

таълим муассасаларида ва ташкилотларида ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда тахсил олаётган шахслар, бундан таълимнинг сиртки шаклида тахсил олаётганлар мустасно;

қонун ҳужжатларига мувофиқ пенсия таъминоти ҳуқуқига эга бўлган шахслар (пенсия туридан қатъи назар);

бола ички ёшга тўлгунига қадар уни парвариш қилаётган, ишламаётган аёллар;

ишини ўзгартирмоқчи бўлган, лекин маҳаллий меҳнат органларида рўйхатдан ўттиш пайтида, ташкилий-ҳуқуқий шаклидан қатъи назар, ташкилотларда ишловчи ёки уларнинг штатида ҳисобда турувчи шахслар;

суднинг ҳукми билан озодликдан маҳрум этиш ёки ахлоқ тузатиш ишлари тарзидаги жазога ҳукм қилинганлар; фермер ҳўжалиқларининг раҳбарлари ва ҳодимлари, оилавий қорхоналарнинг иштирокчилари, деҳқон ҳўжалиқларининг раҳбарлари ва аъзолари, шунингдек якка тартибдаги тадбиркорлар; ўзини ўзи банд қилган шахслар.

Ишсиз шахс деб эътироф этиш рад қилинган шахс тақлиф этилган ишни рад этган пайтдан ёки мақбул келадиган иш бўйича тақлиф олиш учун маҳаллий меҳнат органига узрли сабабсиз келмаган пайтдан эътиборан ўттиз календарь кун ўтгандан кейингига иш қидираётган шахс сифатида тақроран рўйхатдан ўттиш ҳуқуқига эга.

46-модда. Ишсиз шахсларнинг келишини ҳисобга олиш

Ишсиз деб эътироф этилган шахслар ишсизлик нафақасини олиш даврида бир ойда камида икки марта маҳаллий меҳнат органларига келиши шарт. Келиш жадвали, санаси ва вақти иш қидираётган шахсларни рўйхатга олишни амалга оширувчи маҳаллий меҳнат органи ҳодим томонидан ишсиз шахснинг маҳаллий меҳнат органига келиши қулайлиги ҳисобга олинган ҳолда белгиланади.

Ишсиз шахс маҳаллий меҳнат органига келганда маҳаллий меҳнат органининг ҳодими:

ишсиз шахс билан мазкур шахснинг ишсиз шахс сифатида мақомини белгилашга ва уни ишга жойлаштиришга таъсир кўрсатиши мумкин бўлган ҳолатларда юз берган ўзгаришлар тўғрисида субхот ўтказида;

ишсиз шахсни мавжуд бўш (вакант) иш ўринлари тўғрисида, касбга тайёрлашдан, қайта тайёрлашдан ўттиш ёки малакасини ошириш имкониятлари ҳақида, шунингдек ҳақ тўланадиган жамоат ишлари тўғрисида хабардор қилади;

мақбул келадиган иш мавжуд бўлганда ишга жойлаштиришга доир йўланма ёки ишга жойлашишга кўмаклашиш юзасидан мурожаатнома беради.

Маҳаллий меҳнат органи ишсиз шахсларнинг ўз вақтида маҳаллий меҳнат органига келиб туриши юзасидан мониторингни амалга оширади.

Ишсиз шахсларнинг маҳаллий меҳнат органларига келишини ҳисобга олиш уларнинг иш қидириш ва ишга жойлашишдаги фаоллигини ошириш, уларга мавжуд бўш (вакант) иш ўринлари тўғрисидаги жорий ахборотни тақдим этиш, шунингдек уларнинг ишга жойлашишга ва ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилинишига таъсир кўрсатиши мумкин бўлган маълумотларнинг улар томонидан ўз вақтида олинишини таъминлаш мақсадида амалга оширилади.

47-модда. Ишсиз шахсларни моддий жиҳатдан қўллаб-қуватлаш кафолатлари

Давлат ишсиз шахсларга қуйидагиларни кафолатлайди: ишсизлик нафақаси тўланишиги; меҳнат органларининг йўланмаси бўйича касбга тайёрлаш, қайта тайёрлаш ёки малака ошириш даврида стипендия тўланишини ва шу давр умумий меҳнат стажига қўшилишини; маҳаллий меҳнат органларининг йўланмасига кўра бепул, шу жумладан грантлар ҳисобидан касбга тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва малака ошириши; ҳақ тўланадиган жамоат ишларига жалб этиш имкониятини; тадбиркорлик фаолиятига жалб этишга ҳамда шахсий томоққа ер устакаларини ривожлантиришга қаратилган, ушбу Қонун 19-моддасининг учинчи ва бешинчи қисмларида назарда тутилган субсидияларни олиш имкониятини; маҳаллий меҳнат органларининг тақлифига кўра ишлаш учун иxtиёрий равишда бошқа ерга қўчиб ўтиш билан боғлиқ харажатлар компенсация қилинишини.

48-модда. Ишсиз шахсни маҳаллий меҳнат органларида ҳисобдан чиқариш учун асослар

Ишсиз шахс қуйидаги ҳолларда маҳаллий меҳнат органларида ҳисобдан чиқарилиши мумкин: ишга жойлашганда; ушбу Қонун 19-моддасининг учинчи ва бешинчи қисмларида назарда тутилган субсидияни олганда; Ўзбекистон Республикасининг Бандликка кўмаклашиш давлат жаамгармаси маблағлари ва қонун ҳужжатларида тақиқланмаган бошқа манбалар ҳисобидан микрокредит олганда; ўзини ўзи банд қилган шахс сифатида рўйхатга олинганда; қонун ҳужжатларига мувофиқ пенсия таъминоти ҳуқуқига эга бўлганда (пенсия туридан қатъи назар); шахс доимий яшаш учун бошқа жойга қўчиб ўтганда; узрли сабабсиз маҳаллий меҳнат органига келмаганда; Ўзбекистон Республикасидан ташқарида вақтинчалик меҳнат фаолиятини амалга оширганда; мақбул келадиган ишга доир тақлифларни мунтазам равишда (икки мартадан қўл) рад этганда; ишга жойлаштиришга доир йўланмани ёки ишга жойлашишга кўмаклашиш юзасидан мурожаатномани олишга келишдан бўйин товланганда; шахс қонунга хилоф равишда ишсиз шахс деб эътироф этилганлиги факти аниқланганда; суднинг озодликдан маҳрум қилиш ёки ахлоқ тузатиш ишлари тарзидаги жазони назарда тутувчи ҳукми қонуний қучга кирганда; мuddатли ҳарбий хизматга қақирилганда; ишсиз шахс вафот этганда. Ушбу модда биринчи қисмининг саккизинчи – ўн биринчи хатбошиларида назарда тутилган асосларга кўра ҳисобдан чиқарилган шахслар ишсиз сифатида маҳаллий меҳнат органида ҳисобдан чиқарилган кундан эътиборан ўттиз календарь кун ўтгач маҳаллий меҳнат органига иш қидираётган шахс сифатида тақроран мурожаат қилиш ҳуқуқига эга.

Ишсиз шахсни маҳаллий меҳнат органида ҳисобдан чиқариш маҳаллий меҳнат органи раҳбарининг бўйруғи билан расмийлаштирилади, буйруқда ишсиз шахсни ҳисобдан чиқариш асоси, шунингдек шахс ҳисобдан чиқариладиган сана кўрсатилади. Ишсиз шахсни маҳаллий меҳнат органида ҳисобдан чиқариш тўғрисидаги маълумотлар «Бандлик хизмати» ахборот тизимига киритилади.

49-модда. Меҳнат шартномаси алоҳида асосларга кўра бекор қилинганда моддий жиҳатдан қўллаб-қуватлаш бўйича қўшимча кафолатлар

Башарти аниқ билан тузилган меҳнат шартномаси: ҳодим янги меҳнат шартлари асосида ишлашни давом эттириши рад этганиниги;

технологиядаги, ишлаб чиқариш ва меҳнати ташкил этишдаги ўзгаришлар, ҳодимлар сони (штати) ёки иш хусусияти ўзгаришига олиб келган иш ҳажмлари қисқарганлиги ёхуд ташкилот тугатилганлиги;

ҳодим бажараётган ишига малакаси етарли эмаслиги оқибатида ёки соғлигининг ҳолатига кўра нолойқлиги; шу ишни илгари бажариб келган ҳодим ишга қайта тикланиши муносабати билан бекор қилинса, ҳодимларнинг иш қидириш даврида ўртача ойлик иш ҳақи ишдан бўшатиш нафақаси ҳисобга олинган ҳолда, бироқ икки ойдан ортиқ бўлмаган мuddатга сақланиб қолади.

Ушбу модданинг биринчи қисмида назарда тутилган кафолатлар мулкдор ўзгарганлиги сабабли тузилган меҳнат шартномаси бекор қилинган ҳолларда ташкилот раҳбари, унинг ўринбосарлари, бош бухгалтерга нисбатан, ташкилотда бош бухгалтер лавозими бўлмаганда эса – бош бухгалтер вазифаларини бажарувчи ҳодимга нисбатан ҳам татбиқ этилади.

Агар ушбу модданинг биринчи ва иккинчи қисмларида кўрсатилган ҳодимлар меҳнат шартномаси бекор қилингандан кейин ўттиз календарь кун ичнда маҳаллий меҳнат органида иш қидираётган шахс сифатида рўйхатдан ўтса, улар маҳаллий меҳнат органи томонидан берилган маълумотнома бўйича учинчи ой учун ҳам аввалги иш жойидан ўртача ойлик иш ҳақи олиш ҳуқуқига эга бўлади.

Ушбу модданинг биринчи ва иккинчи қисмларида кўрсатилган ҳ

Ўзбекистон Республикасининг ҚОНУНИ

Аҳоли бандлиги тўғрисида

(Давоми. Бошланиши 1, 2, 3, 4-бетларда).

Ишисизлик нафақасини тўлаш юқорида кўрсатилган ҳоллардан бири юзага келган пайтдан эътиборан тугатилади.

Ишсиз шахс маҳаллий меҳнат органига мунтазам равишда узрли сабабларсиз келмаган ёки белгиланган мuddатларда келишдан бўйин товланган ёхуд ишга жойлаштиришга доир йўланма ёхуд ишга жойлашшга кўмаклашиш юзасидан мувожаатнома олиш учун узрли сабабларсиз келмаган тақдирда ҳам ишсизлик нафақасини тўлаш мuddатидан олдин тугатилиши мумкин.

Ишсизлик нафақасини тўлаш даври тугаганлиги ёки нафақани тўлаш тугатилганлиги ишсиз шахсларни маҳаллий меҳнат органларида ҳисобдан чиқариш учун асос бўлмайди.

Ишсиз шахсининг касбга тайёрлашдан, қайта тайёрлашдан ёки малака оширишдан ўтиш тақлифини рад этишшга мақбул ишни рад этиш сифатида қаралмайди ва ишсизлик нафақаси тўлашни тугатишга сабаб бўлмайди.

Ишсизлик нафақасини тўлаш қуйидаги ҳолларда тўхтатиб турилади:

ишсиз шахс касбга тайёрлашга, қайта тайёрлашга ёки малака оширишга юборилганда – стипендия тўланган ҳолда касбга тайёрлаш, қайта тайёрлаш ёки малака ошириш даврида; ишсиз шахс ихтисослаштирилган даволаш-профилактика муассасасида даволаш қурсидан ўтганда – бундай муассасада бўлиш даврида;

ишсиз шахс ҳақ тўланадиган жамоат ишларида иштирок этаятганда – бундай ишларда иштирок этиш даврида.

Ишсизлик нафақасини тўлаш ишсиз шахс белгиланган мuddатда узрсиз сабабларга кўра маҳаллий меҳнат органига келмаган тақдирда уч ойгача бўлган мuddатта тўхтатиб турилиши мумкин.

56-модда. Ишсизлик нафақаси тўлашни тугатиш (тўхтатиб туриш) тартиби

Маҳаллий меҳнат органининг буйруғи ишсизлик нафақаси тўлашни тугатиш (тўхтатиб туриш) учун асос бўлади, унда ишсизлик нафақаси тўлашни тугатиш (тўхтатиб туриш) сабаби ва ишсизлик нафақасини тўлаш тугатиладиган (тўхтатиб туриладиган) сана мажбурий тартибда кўрсатилади.

Ишсизлик нафақасини тўлаш ушбу Қонун 55-моддасининг биринчи қисмида (бешинчи қисмида) назарда тутилган тегишли ишончи ахборот олинганидан кейин маҳаллий меҳнат органи томонидан тугатилади (тўхтатиб турилади).

Ишсизлик нафақаси тўлашни тугатиш (тўхтатиб туриш) тўғрисида маҳаллий меҳнат органининг ходими томонидан «Бандлик хизмати» ахборот тизимининг тегишли бўлимида ва сўровномада қайд этилади, унда ишсизлик нафақасини тўлаш тугатиладиган (тўхтатиб турилган) сана, ишсизлик нафақаси тўлашни тугатиш (тўхтатиб туриш) сабаблари, ишсизлик нафақаси тўлашни тугатиш (тўхтатиб туриш) учун асос бўлган бўйруқнинг санаси ва рақами кўрсатилади.

Маҳаллий меҳнат органи томонидан чиқарилган ишсизлик нафақаси тўлашни тугатиш (тўхтатиб туриш) тўғрисидаги қарор ишсиз шахсга етказилиши шарт.

Хисобланган, лекин белгиланган мuddатда олинмаган ишсизлик нафақаси ишсиз шахсга келгуси ойда тўланади.

57-модда. Ишсизлик нафақаларининг ортиқча тўланган суммаларни ушлаб қолиш

Ишсизлик нафақасининг ортиқча тўланган суммалари ишсиз шахсдан, агар ортиқча тўлов ҳисоб-қитобдаги хато натижасида ёки ишсиз шахс томонидан суиистеъмоллик оқибатида содир этилган бўлсанина, ушлаб қолиниши мумкин. Ушлаб қолишлар ишсизлик нафақасининг кейинги тўланишлари чоғида амалга оширилади.

Ҳисоб-қитобда йўл қўйилган хато натижасида ортиқча тўланган суммани ушлаб қолиш тўғрисидаги қарор нотўғри белгиланган миқдордаги ишсизлик нафақаси охириги тўланган кундан эътиборан уч ойдан чекқийрмай қабул қилиниши керак. Ишсиз шахс томонидан суиистеъмол қилиш билан боғлиқ бўлган ортиқча тўланган суммани ушлаб қолиш тўғрисидаги қарор бирор-бир мuddатлар билан чекланмаган ҳолда қабул қилинади.

Агар ишсизлик нафақасини олувчи ишсиз шахс ғайриқонуний равишда ишдан бўшатилган бўлса ва сундинг ёки бошқа ваколатли органининг қарорига кўра ишсизлик нафақасини олувчи шахс ўзига етказилган зарарининг ўрни қопланган ҳолда аввалги ишга тикланган бўлса, унга тўланган ишсизлик нафақаси ушбу шахс томонидан тўлиқ миқдорда Ўзбекистон Республикаси Бандликка кўмаклашиш давлат жағмармасига ихтиёрий равишда қайтарилади. Ушбу шахс олган ишсизлик нафақасини ихтиёрий равишда қайтаришни рад этган тақдирда тўланган ишсизлик нафақаларининг бутун суммаси ушбу шахсдан суд тартибида ундирилади.

58-модда. Ишсизлик нафақалари тайиншлаш ва тўлаш тўғрисидаги қарорлар устидан шикоят қилиш

Маҳаллий меҳнат органларининг ишсизлик нафақалари тайиншлаш ва тўлаш тўғрисидаги қарорлари, шу жумладан уларни тайинлашнинг тўғрилиги ва тўлаш мuddатлари ҳақидаги қарорлари устидан юқори турувчи органга ёки судга шикоят берилиши мумкин.

12-бoб. Ҳақ тўланадиган жамоат ишларини ташкил этиш

59-модда. Ҳақ тўланадиган жамоат ишларининг асосий турлари

Ҳақ тўланадиган жамоат ишларининг асосий турлари қуйидагилардан иборат:

шаҳарларнинг, туманларнинг, аҳоли пунктларининг, маҳаллалирнинг ҳудудларини ва бошқа ҳудудларни ободонлаштириш (қўқаламзорлаштириш, йиғиштириш, оқлаш, ариқларни, қабристонларни, зиёратгоҳларни, маданий объектларни тозалаш ва бошқалар);

уй-жой-коммунал объектлар ва бошқа инфратузилма объектлари ҳудудларига тўташ уй-жой фонднинг объектларини таъмирлаш ҳамда уларнинг фаолият кўрсатишини таъминлаш;

кўчаларни, йўлларни ва йўлқаларни таъмирлаш; қишлоқ ҳўжалиги ишлари, қишлоқ ҳўжалиги маҳсулотлари етиштириш, уларни сақлаш ва қайта ишлаш, қишлоқ ҳўжалиги маҳсулотлари ҳосилини йиғиб-тереиб олиш, ирригация ва мелiorация тармоқларини таъмирлаш; ноғиронлиги бўлган шахсларни, кеқсаларни, беморларни ва бошқа шахсларни параварилаш; саноат тармоқлари ташкилотларидаги ва хизматлар кўрсатиш соҳасидаги ишлар;

объектларни қуриш, реконструкция қилиш ва таъмирлаш. Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлигининг қарорларига мувофиқ ҳақ тўланадиган жамоат ишларининг бошқа турлари ҳам назарда тутилиши мумкин.

Ҳақ тўланадиган жамоат ишларининг тақлиф этилаётган турлари ҳақ тўланадиган жамоат ишларига жалб этиладиган шахсларнинг касбий кўникмаларини, иш тажрибасини, ёшини, жинсини ва бошқа ўзига ҳоқ хусусиятларини, иш режимиини ва меҳнатиин муҳофаза қилишга оид зарур шарт-шарoитларни ҳисобга олиши керак.

60-модда. Ҳақ тўланадиган жамоат ишларини ташкил этиш тартиби

Буюртмачилар-иш берувчилар ҳақ тўланадиган жамоат ишларининг зарур турлари ва ҳажмларини маҳаллий меҳнат органлари билан биргаликда белгилайди.

Буюртмачилар-иш берувчилар ҳақ тўланадиган жамоат ишларини ташкил этишга доир талабномани маҳаллий меҳнат органларига тақдим этади.

Маҳаллий меҳнат органлари буюртмачилар-иш берувчиларнинг талабномаларида кўрсатилган ишчи кўчига бўлган талабни ҳисобга олган ҳолда, ҳақ тўланадиган жамоат ишларига жалб этиладиган иш қидираётган шахсларни ва ишсиз шахсларнинг (бундан буюн матнда ҳақ тўланадиган жамоат ишларига жалб этиладиган шахслар деб юритилмади) рўйхатларини шакллантиради.

Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги ҳузуридаги Жамоат ишлари жағмармаси ҳақ тўланадиган жамоат ишлари бақарилишини маҳаллий меҳнат органларининг умумлаштирилган талабномалари асосида молиялаштиради.

Маҳаллий меҳнат органлари ҳақ тўланадиган жамоат ишларига жалб этиладиган шахсларнинг рўйхатини илова қилган ҳолда буюртмачилар-иш берувчилар билан шартномалар тузади.

Маҳаллий меҳнат органлари буюртмачи-иш берувчи билан шартнома тузганидан сўнг ҳақ тўланадиган жамоат ишларига жалб этиладиган шахсларга ҳақ тўланадиган жамоат ишлари учун йўланма беради.

Буюртмачи-иш берувчи ҳақ тўланадиган жамоат ишларини амалга ошириш вақтида меҳнатиин муҳофаз қилишга доир лoзим даражадаги шарт-шарoитларни қонун ҳўжжатларига мувофиқ таъминлайди.

Ҳақ тўланадиган жамоат ишларига жалб этиладиган шахсларга иш ҳақи тўғри ҳисобланиши ва бақарилган жамоат ишларининг ҳаққийи ҳажмлари тўғри ҳисобга олиниши учун, шунингдек

Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги ҳузуридаги Жамоат ишлари жағмармасининг ҳақ тўланадиган жамоат ишларига ҳақ тўлаш бўйича ҳаражатларнинг ўрнини қоплаш учун йўналтирилган мабғаларидан мақсадли фойдаланилиши юзасидан жавобгарлик буюртмачи-иш берувчининг зиммасига юклатилади.

Маҳаллий меҳнат органлари ҳақ тўланадиган жамоат ишларини амалга ошириш мониторингини бир ойда бир марта жойнинг ўзига чиқиб ўрганиш орқали ўтказади ва тегишли мониторинг далoлатномасини расмийлаштиради. Ҳақ тўланадиган жамоат ишларини ўтказиш тартиби бўзилганлиги фактлари аниқланган тақдирда далoлатнома расмийлаштирилади ва қонун ҳўжжатларида назарда тутилган тегишли чoра-тадбирлар кўрилади.

Буюртмачи-иш берувчи ҳар ойда маҳаллий меҳнат органларига ҳақ тўланадиган жамоат ишлари ташкил этилганлигини ва ушбу ишлар ҳажми бақарилганлигини, ишланган вақт ҳисобини ва ҳақ тўланадиган жамоат ишларига жалб этиладиган шахсларга иш ҳақи ҳисобланганлигини тасдиқловчи ҳўжжатларни тақдим этади.

Маҳаллий меҳнат органлари тасдиқловчи ҳўжжатларни олганидан кейин ҳақ тўланадиган жамоат ишларига жалб этиладиган шахсларнинг меҳнатига ҳақ тўлаш бўйича ўрни қопланадиган суммани тўлашга оид тўлов ҳўжжатларини ҳар ойда Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги Ҳазначилигининг тегишли бўлимига юборади.

Буюртмачи-иш берувчи ҳақ тўланадиган жамоат ишларига жалб этиладиган шахслар билан қонун ҳўжжатларида белгиланган тартибда меҳнат шартномаси тузади. Ихтиёрий асосда бригадаларга бирлашган шахслар комплекс ёки айрим турдаги ҳақ тўланадиган жамоат ишларини бақарган тақдирда шартномада тарафларнинг мажбуриятлари, ишларнинг бақарилиши ҳажмлари ва мuddатлари, меҳнатиин ташкил этиш ҳамда унга ҳақ тўлаш шакллари назарда тутилади.

Ҳақ тўланадиган жамоат ишларида иштирок этиш вақти меҳнат стажига қиритилади.

Ҳақ тўланадиган жамоат ишларига жалб этиладиган шахсларнинг пенсия таъминоти олиш ва уларга вақтинчалик меҳнатга қобилиятсизлик бўйича нафақа тўлаш ҳўқуқи сақланиб қолади.

Маҳаллий меҳнат органлари ҳақ тўланадиган жамоат ишларини ташкил этиш учун буюртмачилар-иш берувчиларга Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги ҳузуридаги Жамоат ишлари жағмармасининг мабғалари ҳисобидан олинган асосий воситалар, майда асбoб-ускуналар ва анқомларни ихарага беришни амалга оширади.

61-модда. Ҳақ тўланадиган жамоат ишларига жалб этиладиган шахсларнинг меҳнатига ҳақ тўлаш тартиби

Ҳақ тўланадиган жамоат ишларига жалб этиладиган шахслар билан ҳақ тўланадиган жамоат ишларида иштирок этиш учун қамида икки ҳафталик, лекин олти ойдан кўп бўлмаган мuddатга, айрим ҳолларда эса Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги билан келишилган ҳолда, ўн бир ойгача мuddатта мuddатли меҳнат шартномаларни тузилади.

Бюджет ташкилотлари, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари (шу жумладан жамоати ҳодимлар меҳнатига ҳақ тўлаш бўйича), шунингдек кўп қавртирали уйларадаги уй-жой мулкдорларининг ширкатлари томонидан (тўташ ҳудудларни ободонлаштириш, қўқаламзорлаштириш ва сақлаш бўйича) ташкил этиладиган ҳақ тўланадиган жамоат ишларида маҳаллий меҳнат органининг йўлланмаларига кўра ҳақ тўланадиган жамоат ишларига жалб этиладиган шахсларнинг меҳнатига ҳақ тўлашга оид ҳаражатларнинг ўрни Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги ҳузуридаги Жамоат ишлари жағмармасининг мабғалари ҳисобидан тўлиқ қопланади. Бунда ҳақ тўланадиган жамоат ишларига жалб этиладиган шахсларнинг меҳнатига ҳақ тўлаш меҳнатга ҳақ тўлашнинг энг кам миқдоридан кам бўлиши ва меҳнатга ҳақ тўлаш энг кам миқдорининг икки бараваридан кўп бўлиши мумкин эмас ҳамда маҳаллий меҳнат органи томонидан юборилган шахслар меҳнатига ҳақ тўлаш бўйича ҳаражатларнинг ўрни кейинчалик Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги ҳузуридаги Жамоат ишлари жағмармасининг мабғалари ҳисобидан тўлиқ қопланади.

Тадбиркорлик субъектлари, нoдавлат нотижорат ташкилотлари томонидан (бундан фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари ва кўп қавртирали уйларадаги уй-жой мулкдорларининг ширкатлари мустасно) ташкил этиладиган ҳақ тўланадиган жамоат ишларида меҳнатга ҳақ тўлаш бўйича ҳаражатларнинг эллик фоизигача бўлган қисмининг ўрни иш берувчи бақарилган ишларни тасдиқловчи ҳўжжатиин тақдим этган тақдирда, Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги ҳузуридаги Жамоат ишлари жағмармасининг мабғалари ҳисобидан қопланади. Бунда ҳақ тўланадиган жамоат ишларига жалб этиладиган бир шахс меҳнатга тўланган ҳақнинг ўрнини Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги ҳузуридаги Жамоат ишлари ишлари жағмармасининг мабғалари ҳисобидан қоплашнинг ҳар ойлик миқдори меҳнатга ҳақ тўлаш энг кам миқдорининг икки баравари миқдоридан ошмаслиги керак. Ҳақ тўланадиган жамоат ишларига жалб этиладиган шахсларнинг меҳнатига ҳар ойда ҳақ тўлаш меҳнат шартномаси асосида белгиланади.

Зарур бўлган тақдирда, Ўзбекистон Республикаси бандлик ва меҳнат муносабатлари вазири Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги ҳузуридаги Жамоат ишлари жағмармаси томонидан меҳнатга ҳақ тўлашнинг ўрнини қоплашнинг ҳар ойлик миқдорини меҳнатга ҳақ тўлаш энг кам миқдорининг тўрт бараваригача миқдорда белгилashi мумкин.

Ишсиз шахсининг ҳақ тўланадиган жамоат ишларида иштирок этиши даврида унга ишсизлик нафақасини тўлаш тўхтатиб турилади ва ҳақ тўланадиган жамоат ишларини бақариш тугаган кундан эътиборан тикланади.

13-бoб. Иш қидираётган шахсларни ҳамда ишсиз шахсларни касбга тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш

62-модда. Иш қидираётган шахсларни ҳамда ишсиз шахсларни касбга тайёрлашни, қайта тайёрлашни ва уларнинг малакасини оширишни ташкил этиш

Иш қидираётган шахсларни ҳамда ишсиз шахсларни касбга тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш қуйидаги ҳолларда маҳаллий меҳнат органининг йўлланмасига кўра амалга оширилиши мумкин:

касби (мутахассислиги) мавжуд бўлмаганда; мавжуд касбий кўникмаларига мос мақбул иш йўқлиги сабабли касбини (мутахассислигини) ўзгартириш зарур бўлганда; касбий кўникмалари мавжуд бўлмаганлиги ёки етарли бўлмаганлиги сабабли, касбига (мутахассислигига) доир талаблар ўзгартирилганлиги боис малака ошириши зарур бўлганда; аввалги касби (мутахассислиги) бўйича иш бақарishi қобилияти йўқотилганда.

Иш қидираётган шахсларни ва ишсиз шахсларни касбга тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш касбга ўқитиш марказларида (касб-хунар таълими муассасаларида) амалга оширилади.

Иш қидираётган шахслар, ишсиз шахслар, шунингдек аҳолининг ихтимойий эҳтиёжманд тоифаларига мансуб шахслар устувор тартибда касбга тайёрлашдан, қайта тайёрлашдан ва малака оширишдан ўтиш ҳўқуқига эга.

Касбга ўқитиш марказларини сақлаш ва моддий-техник жиҳатдан ривожлантириш Ўзбекистон Республикаси Бандликка кўмаклашиш давлат жағмармаси мабғалари ҳисобидан амалга оширилади.

63-модда. Касбга тайёрлашга, қайта тайёрлашга ва малака оширишга доир давлат буюртмаси

Иш қидираётган шахсларни ва ишсиз шахсларни касбга тайёрлаш, қайта тайёрлаш ҳамда уларнинг малакасини оширишга доир давлат буюртмаси (бундан буюн матнда касбга ўқитишга доир давлат буюртмаси деб юритилади) Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги томонидан шакллантирилади.

Касбга ўқитишга доир давлат буюртмаси қуйидаги маълумотлардан келиб чиққан ҳолда келгуси йил учун шакллантирилади:

Ўзбекистон Республикасининг демографик таҳлили ва демографик ривожланиш прогнозларидан;

иш қидираётган шахсларнинг ва ишсиз шахсларнинг прогноз сонидан;

касбга тайёрлашга, қайта тайёрлашга ёки малакасини оширишга эҳтиёжи бўлган шахсларнинг прогноз сонидан;

умумий ўрта ва ўрта махсус таълим ташкилотлари, касб-хунар мактаблари, касб-хунар коллежлари, техникумлар, олий таълим муассасалари битирувчилари сонининг прогнозидан;

ривожлантириш дастурларига қиритилган лойиҳаларни амалга ошириш учун зарур бўлган касбга ўқитишга нисбатан эҳтиёжнинг асосий йўналишлари прогнозидан.

64-модда. Иш қидираётган шахсларни ва ишсиз шахсларни касбга ўқитишга доир давлат буюртмаси параметрлари

Иш қидираётган шахсларни ва ишсиз шахсларни касбга ўқитишга доир давлат буюртмаси параметрлари: ривожлантириш дастурларига қиритилган лойиҳаларни амалга ошириш доирасида янги ишлаб чиқариш қувватларини ишга тушириш ёки мавжуд ишлаб чиқариш қувватларини кенгайтириш; янги хизмат кўрсатиш ва сервис объектларини ишга тушириш, янги уй-жойлар, ишлаб чиқариш, ижтимоий ва бoзор инфратузилмаси объектларини қуриш;

қишлоқ ҳўжалиги экинлари ҳосилдорлиги ҳажмларини ошириш ҳисобига қишлоқ ҳўжалиги маҳсулотлари етиштириш ҳажмларини кенгайтириш, янги боғлар, тоқорзорлар барпо этиш, чoра моллари сонини кўпайтириш; аҳоли тадбиркорлик фаoлиятининг ўсиши, янги тадбиркорлик, хунармандчилик субъектларини ташкил этиш, тижорат банклари томонидан тадбиркорлик субъектларига кредитлар ажратиш; инвестиция лойиҳаларини ва хусусийлаштирилган ташкилотларни ривожлантириш «йўл хариталари»ни амалга ошириш, фойдаланилмагган хоналарни ва биноларни ишлаб чиқариш фаoлиятини ташкил этиш учун инвестиция мажбуриятлари ҳамда ижтимоий мажбуриятлар асосида «ноль» харид қиймати бўйича бериш ҳамда давлат мулки бўлган объектларни ихарага бериш муносабати билан зарур иш ўринлари сонини аниқлаш асосида ҳисoб-қитoб қилинади.

Иш қидираётган шахсларни ва ишсиз шахсларни касбга ўқитишга доир давлат буюртмаси параметрлари ҳудудлар кесимида, касбга ўқитишнинг ҳар бир тури бўйича молиялаштиришнинг прогноз ҳажмлари кўрсатилган ҳолда Ўзбекистон Республикаси бандлик ва меҳнат муносабатлари вазири томонидан тасдиқланади.

Иш қидираётган шахсларни ва ишсиз шахсларни касбга ўқитишга доир давлат буюртмаси параметрлари Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлигининг расмий веб-сайтига жойлаштирилади.

65-модда. Касбга ўқитишга доир давлат буюртмасини шакллантириш

Маҳаллий меҳнат органлари ҳар йили прогноз йилидан олдинги йилининг 1 октябрга қадар келгуси календарь йил учун мўълаланган иш қидираётган шахсларни ва ишсиз шахсларни касбга ўқитишга бўлган прогноз талабни шакллантиради ҳамда ҳудудий меҳнат органларига тақдим этади.

Ҳудудий меҳнат органлари ҳар йили прогноз йилидан олдинги йилининг 1 ноябрга қадар келгуси календарь йил учун мўълаланган касбга ўқитишга доир давлат буюртмасининг ҳажми ва йўналишлари бўйича талабни шакллантиради ҳамда Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлигига тақдим этади.

Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги ҳар йили прогноз йилидан олдинги йилининг 1 декабрга қадар иш қидираётган шахслар ва ишсиз шахслар сонини, меҳнат бoзорининг жорий ҳолати ва уни ривожлантириш истиқболларини ҳамда Ўзбекистон Республикаси Бандликка кўмаклашиш давлат жағмармасининг молиялаштириш ҳажмларини таҳлил қилиш асосида ҳудудлар ва касбга ўқитиш турлари кесимида касбга ўқитишга доир давлат буюртмаси параметрларини шакллантиради.

66-модда. Касбга ўқитишга доир давлат буюртмасининг маълумотлар базасини шакллантириш

Меҳнат органлари касбга ўқитишга доир давлат буюртмасининг маълумотлар базасини шакллантиради ва уни мунтазам равишда янгилаб боради.

Касбга ўқитишшга доир давлат буюртмасини шакллантириш ва амалга ошириш «Ягона меҳнат миллий тизими» идораларо дастурий-аппарат комплекси билан интеграция қилingan тегишли электрон платформа ҳамда дастурий таъминот орқали бақарилиди.

Маъзур электрон платформа ҳамда дастурий таъминотиин ишлаб чиқиш ва мунтазам равишда қўллаб-қувватлаш Ўзбекистон Республикаси Бандликка кўмаклашиш давлат жағмармасининг мабғалари ҳисобидан амалга оширилади.

67-модда. Касбга ўқитишга доир давлат буюртмаси турлари

Касбга ўқитишга доир давлат буюртмаси қуйидаги турлар бўйича шакллантирилади:

узоқ мuddатли ўқитиш – ўқув жараёни ўттиз ҳафтадан қирқ ҳафтагача давом этади;

ўрта мuddатли ўқитиш – ўқув жараёни беш ҳафтадан йигирма беш ҳафтагача давом этади;

қисқа мuddатли ўқитиш – ўқув жараёни тўрт ҳафтагача давом этади;

ишлаб чиқаришда касбга ўқитиш – ўқув жараёни иш берувчида бир вақтининг ўзига олиб бoриладиган меҳнат фаoлияти билан бевосита боғлиқ бўлиб, бир нафар ўқувчи учун келгусида иш берувчида ишга жойлаштирилган ҳолда касбга тайёрлашдан (стажировкадан) ўтиши йигирма беш ҳафтагача давом этади;

мақсадли ўқитиш – ўқув жараёни тўрт ҳафтагача давом этади.

Ўзбекистон Республикасининг ҚОНУНИ

Аҳоли бандлиги тўғрисида

(Давоми. Бошланishi 1, 2, 3, 4, 5-бетларда).

касбий стандартларни кўриб чиқади, уларни долзарблаштириш бўйича тақлифлар киритади;

касбий фаолиятнинг алоҳида турлари бўйича малака даражасини баҳолаш услубётини тасдиқлайди ва унга малакани баҳолаш марказлари томонидан рияоз этилишини назорат қилади.

Тармоқ кенгашлари таркибига касаба уюшмаларининг (улар бирлашмаларининг), таълим ташкилотларининг, илмий ва бошқа ташкилотларнинг вакиллари мажбурий тартибда киритилади.

Тармоқ кенгашига касбий фаолиятнинг бир неча тури бўйича ваколатлар берилишига йўл қўйилади. Бир неча тармоқ кенгашларига касбий фаолиятнинг айни бир тури бўйича ваколатлар берилишига йўл қўйилмайди.

Тармоқ кенгашлари фаолиятининг молиявий таъминоти тармоқ кенгашлари ташкил этилган вазирликлар, давлат қўмиталари, идоралар, бирлашмалар, компаниялар ва ташкилотларнинг ўз маблағлари ҳисобидан амалга оширилади.

78-модда. Касбга ўқитиш марказлари

Иш қидираётган шахсларни ва ишсиз шахсларни касбга тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини оширишга доир фаолиятни амалга ошириш учун мустақил юридик шахс ёки юридик шахснинг таркибий бўлинимаси сифатида ташкил этилган, белгиланган тартибда аккредитация қилинган таълим муассасалари касбга ўқитиш марказларидир.

Касбга ўқитиш марказлари ўз фаолиятини иш қидираётган шахсларни ва ишсиз шахсларни ўқитиш учун касбга ўқитишга доир давлат бюуртмаси доирасида ажратиладиган маблағлар ҳисобидан, шунингдек ўзини ўзи молиялаштириш асосида амалга оширади.

Ўқитиш учун амалга ошириладиган тўлов миқдори касбга ўқитиш марказлари томонидан мустақил равишда белгиланади.

79-модда. Иш қидираётган шахсларни ва ишсиз шахсларни касбга ўқитиш марказларида ўқитиш жараёнини ташкил этиш

Иш қидираётган шахсларни ва ишсиз шахсларни касбга ўқитиш марказларида ўқитиш шартнома асосида амалга оширилади. Шахсларни касбга ўқитиш марказига қабул қилиш буйруқ билан расмийлаштирилади.

Касбга ўқитиш марказларидаги ўқув дастурлари касб-хунар таълими ва ишлаб чиқаришнинг ўзаро алоқасини таъминлаш асосида амалга оширилади.

Касбга ўқитиш марказларида ўқувчилар, қоида тариқасида, ўқув курслари бўйича гуруҳларга, ўқиш йўналиши бўйича эса бўлимларга бирлашади.

Ўқув дастурларининг аниқ мазмуни, ўқиш мuddатлари, ўқув жараёнининг ҳамда ишлаб чиқариш амалиётининг сифати устидан назорат қилиш усуллари ва мuddатлари касбга ўқитиш маркази томонидан мустақил равишда тасдикланади.

Меҳнат органлари касбга ўқитиш марказларидан улар фойдаланадиган ўқув дастурларини мониторинг қилиш мақсадида сўраб олишга ҳақли.

80-модда. Яқиний малака имтихонлари ва малакаларни бериш тартиби

Касбга ўқитиш марказларида ўқитиш яқунлари бўйича яқиний малака имтихонлари ўтказилади.

Яқиний малака имтихонларини ўтказиш учун иш берувчилар орасидан ташкилотларнинг раҳбарлари ва мутахассислари, шунингдек касбга ўқитиш марказларининг раҳбарлари, ўқитувчилари ва ишлаб чиқариш таълими усталари орасидан малака комиссиялари тузилади.

Яқиний малака имтихонларини ўтказиш тартиби Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги томонидан белгиланади.

Яқиний малака имтихонини муваффақиятли топширган ўқувчиларга:

узoқ мuddатли ўқишни ўтаганда – дипломлар; ўрта мuddатли ва қисқа мuddатли ўқишни ўтаганда – сертификатлар берилади.

Касбга ўқитиш марказларида ўқитиш яқунлари бўйича яқиний малака имтихони билан бирга малакани баҳолаш марказини шартнома асосида жалб этган ҳолда ишчиларга малака разрядини ва мутахассисларга малака тоифасини бериш бўйича имтихон ўтказишга йўл қўйилади. Бунда малакани баҳолаш маркази томонидан ўтказилган имтихон муваффақиятли топширилган тақдирда диплом ёки сертификат билан бирга малака паспорти берилади.

Касбга ўқитиш маркази томонидан берилган диплом тегишли мутахассислик ва малака бўйича ишлаш ҳуқуқини беради.

81-модда. Малакани баҳолаш марказлари

Малакани баҳолаш марказлари касбий малакаси, билими ва кўникмаларини баҳолашдан ўтишни хоҳловчи шахсларнинг касбий малака, билим ва кўникмаларини баҳолашдан ўтказади. Малакани баҳолаш марказлари мустақил юридик шахс ёки юридик шахснинг алоҳида таркибий бўлинимаси сифатида ташкил этилади.

Малакани баҳолаш марказлари қуйидаги талабларга жавoб бериши керак:

ш-татида (ўриндошликка йўл қўйилади) олий маълумотли ва ариза берувчи малака, билим ва кўникмаларни баҳолашдан ўтказишга талабгор бўлган йўналишларнинг ҳар бири бўйича камида уч йиллик амалий иш стажига эга бўлган, шунингдек Меҳнат органлари ҳодимлари малакасини ошириш республика курсларидан ўтган камида бир нафар ҳодим бўлиши; ўз мулкيدا ҳўжалик юритиш ҳўқуқи, оператив бошқариш ҳўқуқи асосида ёки бошқа қонуний асосда моддий-техника базасига, шу жумладан ариза берувчи малака, билим ва кўникмаларни баҳолашдан ўтказишга талабгор бўлган йўналишларнинг ҳар бири бўйича малака, билим ва кўникмаларни баҳолашдан ўтказиш учун баҳолаш воситаларига эга бўлиши.

Малакани баҳолаш марказлари:

касбий малакаси, билими ва кўникмаларини баҳолашдан ўтишни хоҳловчи шахсларга малака, билим ва кўникмаларни баҳолаш қоидалари ҳамда тартиб-таомиллари тўғрисида зарур ахборот тақдим этади;

малака, билим ва кўникмаларни баҳолашни ташкил этади ҳамда ишчиларга малака разрядини ва мутахассисларга малака тоифасини бериш бўйича имтихонни ва, зарур бўлганда, малака синов ишларини ўтказиш орқали уларни касбий стандартлар талабларига мувофиқлиги жиҳатидан баҳолашдан ўтказиш;

малака, билим ва кўникмаларни баҳолаш натижалари тўғрисидаги маълумотларни шакллантиради, Республика кенгаши томонидан тасдиқланадиган шаклдаги малака паспортини расмийлаштиридаи ҳамда беради;

берилган малака паспортлари тўғрисидаги маълумотларни Тасдиқланган малакага эга бўлган шахсларнинг миллий реестрига киритади;

меҳнат органларига ўз фаолияти тўғрисида ҳисоботни тақдим этади.

Олий маълумотга эга бўлган ва Меҳнат органлари ҳодимлари малакасини ошириш республика курсларида малака ошириш курсидан ўтган шахс малакани баҳолаш марказининг директори бўлиши мумкин.

Малакани баҳолаш марказининг ташкилий тузилмасига мажбурий тартибда эксперт малака комиссияси киритилиши керак. Малакани баҳолаш марказларининг фаолияти: муассисларнинг маблағлари; малака, билим ва кўникмаларни баҳолашдан ўтказганлик учун киритиладиган тўлов; касбга ўқитишга доир давлат бюуртмаси доирасида ажратиладиган маблағлар; ихтиёрий хайриятлар ҳамда юридик ва жисмоний шахсларнинг мақсадли бадаллари, ҳўмийларнинг маблағлари ҳамда қонун ҳўжатларида таққиланмаган бошқа манбалар ҳисобидан молиялаштирилади.

Малака, билим ва кўникмаларни баҳолашдан ўтказганлик учун киритиладиган тўлов миқдори малакани баҳолаш марказлари томонидан мустақил равишда белгиланади.

Малакани баҳолаш марказлари ўзи берадиган малака паспортларининг фўқаролар вақтинчалик меҳнат фаолиятини амалга ошириш учун борадиган чет давлатларда тан олиниши мақсадида малака, билим ва кўникмаларни баҳолашни амалга оширишга ваколатли бўлган органлар ёки тегишли чет давлатларнинг иш берувчилари билан ҳамкорлик битимлари тузади.

82-модда. Малакани баҳолаш марказларини аккредитация қилиш тартиби

Малакани баҳолаш марказлари ўз фаолиятини амалга ошириш учун Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлигида аккредитация қилинади.

Битта малакани баҳолаш марказини касбий фаолиятнинг бир

неча турлари (касблар) бўйича аккредитация қилишга йўл қўйилади.

Малакани баҳолаш марказларини аккредитация қилиш ёки аккредитация қилишни рад этиш тўғрисидаги қарор Республика кенгашининг таққимномасига биноан Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги томонидан қабул қилинади.

Аккредитацияга талабгор бўлган ариза берувчи – малакани баҳолаш маркази (бундан буён матнда ариза берувчи деб юритилади) Республика кенгашига қуйидагиларни тақдим этади:

аккредитация олиш учун аризани;

ариза берувчи малака, билим ва кўникмаларни баҳолашдан ўтказишга талабгор бўлган йўналишларнинг ҳар бири бўйича ўз штатида меҳнат шартномаси олий фўқаролик-ҳўқуқий шартнома бўйича қабул қилинган олий маълумотли мутахассис (мутахассислар) маъжудлигини тасдиқловчи ҳўжатларни; ўз мулкيدا ҳўжалик юритиш, оператив бошқариш ҳўқуқи асосида ёки бошқа қонуний асосда малака, билим ва кўникмаларни баҳолашдан ўтказиш учун зарур бўлган баҳолаш воситалари, шунингдек малака имтихонини ташкил этиш ва ўтказиш учун мўлжалланган моддий-техника базаси маъжудлигини тасдиқловчи ҳўжатларни.

Малака, билим ва кўникмаларни баҳолашни ўтказиш учун зарур бўлган баҳолаш воситалари ҳамда баҳолаш усуллари, шу жумладан онлайн тест синовлари учун фойдаланиладиган моддий-техника ресурслари ва дастурий таъминот Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги томонидан белгиланади.

Аккредитация олиш учун ариза аккредитация олиш учун тақдим этиладиган ҳўжатлар келиб тушган кундан эътиборан ўн беш кун ичيدا Республика кенгаши томонидан кўриб чиқилади.

Республика кенгаши аккредитация олиш учун аризани кўриб чиқиш натижалари тўғрисида ариза берувчини тегишли қарор қабул қилинганидан кейин уч кун ичيدا хабардор қилиши шарт.

Аккредитация беш йил мuddатга берилади.

Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги қуйидаги ҳўлларда ариза берувчи аккредитация қилишни рад этишга ҳақли:

ариза берувчи томонидан лозим даражада расмийлаштирилмаган ҳўжатлар тақдим этилганда;

ариза берувчи томонидан тақдим этилган ҳўжатларда ишонсиз ёки нотўғри маълумотлар мавжуд бўлганда;

ариза берувчи ушбу Қонунда назарда тутилган талабларга ва шартларга мувофиқ бўлмаганда.

Аккредитация қилишни рад этиш тўғрисидаги асослантирилган қарор ариза берувчига рад этиш сабабларини ҳамда ариза берувчи маъзур сабабларни бартараф этиб, ҳўжатларни такорран кўриб чиқиш учун тақдим этиши мумкин бўлган мuddат (ўттиз календарь кун ичيدا) кўрсатилган ҳолда ёзма шаклда юборилади (топирилади).

Аккредитация қилиш рад этилган тақдирда аккредитация олиш учун аризани кўриб чиққанлик учун тўланган йнгим қайтарилмайди.

Ҳўжатларни такорран кўриб чиқиш ариза берувчининг аккредитация олиш учун аризаси барча зарур ҳўжатлар билан бирга олинган кундан эътиборан беш кун ичيدا Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги томонидан амалга оширилади. Аккредитация олиш учун аризани такорран кўриб чиққанлик учун йнгим ундирилмайди.

Такорран кўриб чиқиш натижаларига кўра аккредитация қилиш рад этилган тақдирда аккредитация олиш учун аризаларни кейинги ҳар бир кўриб чиқишлар учун ариза берувчидан ушбу Қонунда назарда тутилган тўлов ундирилади.

Ариза берувчининг аккредитация олиш учун аризасини такорран кўриб чиқиш чоғида аккредитация қилишни рад этиш тўғрисидаги хабарномада илгари кўрсатилмаган янги асослар бўйича аккредитация қилишни рад этишга йўл қўйилмайди.

Аккредитация қилишни рад этишга асос бўлган сабабларни бартараф этиш учун берилган мuddат ўтган, ариза берувчининг аккредитация олиш учун аризаси янгитдан тақдим этилган деб ҳисобланади.

Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлигининг қароридан норози бўлган тақдирда ариза берувчи аккредитация қилишни рад этиш тўғрисидаги қарор устидан, шунингдек Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги мансабдор шахсининг ҳаракатлари (ҳаракатсизлиги) устидан қонун ҳўжатларида белгиланган тартибда шикоят қилиш ҳўқуқига эга.

83-модда. Малака, билим ва кўникмаларни баҳолашдан ўтказиш тартиби

Малака, билим ва кўникмаларни баҳолаш:

касбий малакаси, билими ва кўникмаларини баҳолашдан ўтишни хоҳловчи шахснинг ташаббусига кўра – ушбу шахснинг маблағлари ҳисобидан;

иш берувчининг йўлланмасига кўра – иш берувчининг маблағлари ҳисобидан;

касбга ўқитиш марказига хизматлар кўрсатиш доирасида – касбга ўқитиш марказининг маблағлари ҳисобидан ўтказилади.

Малакани баҳолашдан ўтиш учун иш касбий малакаси, билими ва кўникмаларини баҳолашдан ўтишни хоҳловчи шахс (иш берувчи, касбга ўқитиш маркази) томонидан қуйидаги ҳўжатлар малакани баҳолаш марказига бевосита ёки почта алоқаси орқали ёҳуд ахборот-коммуникация технологияларидан фойдаланган ҳолда электрон шаклда тақдим этилади:

ишчиларга малака разряди ва мутахассисларга малака тоифаси бериш бўйича имтихонда иштирок этиш тўғрисидаги ариза; паспортнинг ёки шахсини тасдиқловчи бошқа ҳўжатнинг кўчирма нусхаси;

малака, билим ва кўникмаларни баҳолашдан ўтказганлик учун хизматларга ҳақ тўланганлигини тасдиқловчи тўлов ҳўжатининг кўчирма нусхаси;

зарур бўлганда, агар қонун ҳўжатларида назарда тутилган бўлса, касбий фаолиятнинг айрим турларини амалга ошириш учун тегишли рўхсат олинганлиги тўғрисидаги ҳўжатларнинг кўчирма нусхалари.

Ариза ва у билан қўшиб топшириладиган ҳўжатлар тўплами малакани баҳолаш марказида улар келиб тушган кундан эътиборан ўн йил давомида сақланади.

Малакани баҳолаш маркази ариза берувчини ҳўжатлар кўриб чиқиш учун қабул қилинганлиги, ишчиларга малака разряди ва мутахассисларга малака тоифаси бериш бўйича имтихонни ўтказиш санаси, йиқи, вақти ва тартиб-таомиллари тўғрисида беш иш куни ичيدا хабардор қилади.

Ишчиларга малака разряди ва мутахассисларга малака тоифаси бериш бўйича имтихонга узрли сабабга (касалик ёки ҳўжатлар билан тасдиқланган бошқа ҳолатларга) кўра келмаган шахс имтихонни малакани баҳолаш маркази томонидан белгиланган мuddатда қайта топширишга қўйилади.

Шахс ишчиларга малака разряди ва мутахассисларга малака тоифаси бериш бўйича имтихонга узрли сабабсиз келмаган тақдирда, ушбу шахс учун имтихон бекор қилинади, илгари амалга оширилган тўлов эса қайтарилмайди.

Малака, билим ва кўникмаларни баҳолашдан ўтказиш учун мўлжалланган баҳолаш воситалари ҳамда баҳолаш усуллари, шу жумладан фойдаланиладиган моддий-техника ресурслари ва онлайн-синов учун дастурий таъминот Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги томонидан белгиланади.

84-модда. Малака, билим ва кўникмаларни баҳолашдан ўтказиш натижалари

Малака, билим ва кўникмаларни баҳолаш натижалари беш балли тизим бўйича баҳоланади.

Агар шахс малака, билим ва кўникмаларни баҳолашдан ўтказиш яқунларига кўра уч ва ундан юқори балл олса, унга уч кунлик мuddатда малака паспорти, агар ундан паст балл олса, малака, билим ва кўникмалар баҳолашдан ўтказилганлиги тўғрисида хулоса берилади.

Малака, билим ва кўникмаларни баҳолаш натижалари баёнома билан расмийлаштирилади.

Малакани баҳолаш маркази томонидан ишчиларга малака разряди ва мутахассисларга малака тоифаси бериш бўйича имтихонни ўтказиш яқунларига кўра қабул қилинган қарорлардан норози бўлган шахслар имтихондан ўттиш натижалари тўғрисида ўзлари хабардор қилинган санадан эътиборан ўн календарь кун ичيدا Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлигига ёзма равишда шикоят беришга ҳақли.

Ишчиларга малака разряди ва мутахассисларга малака тоифаси бериш бўйича имтихонни ўтказиш натижалари ва малака паспортларини бериш билан боғлиқ шикоятларни кўриб чиқиш тартиби Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги томонидан белгиланади.

Берилган малака паспортлари тўғрисидаги маълумотлар Тасдиқланган малакага эга бўлган шахсларнинг миллий реестрига киритилади.

85-модда. Тасдиқланган малакага эга бўлган шахсларнинг миллий реестри

Тасдиқланган малакага эга бўлган шахсларнинг миллий реестри Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги томонидан юритилади.

Тасдиқланган малакага эга бўлган шахслар миллий реестрининг электрон платформасини, шунингдек малакани баҳолаш марказлари фаолиятининг дастурий таъминотини ишлаб чиқиш ва таъминлаб бориш Ўзбекистон Республикаси Бандликка кўмаклашиш давлат жамғармасининг маблағлари ҳисобидан амалга оширилади.

Тасдиқланган малакага эга бўлган шахсларнинг миллий реестрида қуйидагилар кўрсатилиши керак:

тартиб рақами; идентификация рақами (автоматик равишда ҳосил бўладиган ноёб рақам);

талабгорнинг (касбий малакаси, билими ва кўникмаларини баҳолашдан ўтишни хоҳловчи шахснинг) фамилияси, исми, отасининг исми;

талабгорнинг (касбий малакаси, билими ва кўникмаларини баҳолашдан ўтишни хоҳловчи шахснинг) паспорт маълумотлари;

малака, билим ва кўникмалар баҳолашдан ўтказилган касб (мутахассислик) (ёки тегишли чет тили);

малака, билим ва кўникмалар баҳолашдан ўтказилган касб (мутахассислик) коди (бундан чет тилини билишга доир имтихон топширилган ҳоллар мустасно);

тегишли касб (мутахассислик) бўйича малака, билим ва кўникмаларни ёки чет тилини баҳолаш;

чет давлат қонун ҳўжатларининг базавий асосларини билиш даражасини баҳолаш – мавжуд бўлган тақдирда;

малакани баҳолаш марказининг номи ва жойлашган ери (почта манзили);

телефон (факс) рақами;

раҳбарнинг фамилияси, исми, отасининг исми;

ишчиларга малака разряди ва мутахассисларга малака тоифаси бериш бўйича имтихонни топшириш санаси ва вақти;

берилган малака паспортлари тўғрисида ахборот; аккредитация қилинган сана ва аккредитация рақами.

Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги Тасдиқланган малакага эга бўлган шахсларнинг миллий реестрига жойлаштириш учун талаб қилинаётган ахборот турларини тўлдириши мумкин.

Тасдиқланган малакага эга бўлган шахсларнинг миллий реестридаги ахборот Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлигининг расмий веб-сайтига жойлаштирилади ҳамда танишиш учун очиқ бўлади.

Тасдиқланган малакага эга бўлган шахсларнинг миллий реестри касблар (мутахассисликлар), чет тилларининг турлари ва бошқа белгилар бўйича ажратилиши мумкин.

Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги томонидан белгиланган тартибда малакани баҳолаш марказлари ушбу мoddанинг учинчи қисмида назарда тутилган маълумотларни Тасдиқланган малакага эга бўлган шахсларнинг миллий реестрига электрон рақамли имзони қўллаган ҳолда, ҳимояланган тарзда фойдаланиш йўли билан мустақил равишда киритади.

Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги малакани баҳолаш марказлари томонидан малакаси, билими ва кўникмалари баҳолашдан ўтказилган шахсларнинг малакаси, билими ва кўникмаларини баҳолаш сифатини текшириш, шу жумладан учинчи тарафини жалб этган ҳолда, Ўзбекистон Республикаси Бандликка кўмаклашиш давлат жамғармасининг маблағлари ҳисобидан текшириш ҳамда текширув яқунларига кўра малака паспорти олган шахсларнинг Тасдиқланган малакага эга бўлган шахсларнинг миллий реестрида бўлиши тўғрисида қарор қабул қилиш ҳўқуқига эга.

86-модда. Аккредитация қилинган малакани баҳолаш марказларининг реестри

Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги томонидан Аккредитация қилинган малакани баҳолаш марказларининг реестри юритилади.

Аккредитация қилинган малакани баҳолаш марказларининг реестри ахборот-маълумотнома хўсусиятига эга бўлган, вақти-вақти билан янгилан туриладиган маълумотларни ўз ичига олган автоматлаштирилган тизимдир ва у малака, билим ва кўникмаларни баҳолаш билан шуғулланувчи юридик шахсларнинг давлат томонидан ҳисобга олинишини таъминлайди.

Аккредитация қилинган малакани баҳолаш марказларининг реестрини юрити

Ўзбекистон Республикасининг ҚОНУНИ Аҳоли бандлиги тўғрисида

(Давоми. Бошланиши 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7-бетларда).

чет эллик фуқароларнинг касбий-малакавий мансублиги текширувини ўз зиммасига юклатилган вазифалар ва функцияларга мувофиқ амалга оширади.

Мехнат органлари, Ташки меҳнат миграцияси агентлиги томонидан Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси билан биргаликда ҳар чоракда юқори малакали ва малакали мутахассисларнинг даромадларидан тўланган солиқлар суммаларини текшириш амалга оширилади.

Иш берувчилар ва (ёки) чет эллик фуқаролар томонидан тақдим этилган Ўзбекистон Республикаси ҳудудида меҳнат фаолияти ҳуқуқига доир тасдиқномаларнинг шартлари, шунингдек Ўзбекистон Республикасининг қонун ҳужжатлари бўзилганлиги аниқланган тақдирда, аниқланган қоидабузарликларни бартараф этиш тўғрисида меҳнат органлари томонидан тегишли кўрсатмалар юборилади.

Кўрсатмаларда аниқланган қоидабузарликларни бартараф этишининг уларни бартараф этиш учун зарур бўлган вақтга мутаносиб муддатлари кўрсатилиши керак.

Аниқланган қоидабузарликлар меҳнат органларининг иш берувчиларга ва (ёки) чет эллик фуқароларга берилган кўрсатмаларида кўрсатилган муддатларда бартараф этилмаган ҳолларда, Ўзбекистон Республикаси ҳудудида меҳнат фаолияти ҳуқуқига доир тасдиқномаларнинг амал қилиши тугатилади.

109-модда. Юқори малакали ва (ёки) малакали мутахассисларни Ўзбекистон Республикасида ишга жойлаштиришнинг алоҳида тартиби

Куйидаги чет эллик фуқаролар юқори малакали мутахассислар деб эътироф этилади:

рўйхати Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳамда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Таълим сифатини назорат қилиш давлат инспекциясининг қўшма қарори билан тасдиқланадиган, халқаро миқёсда тан олинган ташкилотлар рейтингида олий таълим муассасалари ўртасида биринчи 1 000 ўринни эгалловчи олий таълим муассасаларини битирганлар;

талаб қилинган мутахассислик ёҳуд дипломидаги мутахассислик бўйича камида беш йиллик иш тажрибасига эга бўлганлар;

Ўзбекистон Республикасида меҳнат фаолиятига жалб этиш шартларида йилга олтимш миңг АҚШ доллари эквивалентидаги суммадан кам бўлмаган миқдорда иш ҳақи (мукофот пули) олиши назарда тутилганлар.

Куйидаги чет эллик фуқаролар малакали мутахассислар деб эътироф этилади:

олий маълумотга эга бўлганлар;

талаб қилинган мутахассислик ёҳуд дипломидаги мутахассислик бўйича камида беш йиллик иш тажрибасига эга бўлганлар;

Ўзбекистон Республикасида меҳнат фаолиятига жалб этиш шартларида йилга ўттиз миңг АҚШ доллари эквивалентидаги суммадан кам бўлмаган миқдорда иш ҳақи (мукофот пули) олиши назарда тутилганлар.

110-модда. Ўзбекистон Республикасида хорижий ишчи кучини жалб этиш ва ундан фойдаланиш тартиби ўзига нисбатан татбиқ этилмайдиган чет эллик фуқаролар

Ўзбекистон Республикасида хорижий ишчи кучини жалб этиш ва ундан фойдаланиш тартиби куйидаги чет эллик фуқароларга нисбатан татбиқ этилмайди:

Ўзбекистон Республикаси Ташки ишлар вазирлигида аккредитация қилинган чет давлатлар доимий ваколатхоналарининг, халқаро ҳукуматлараро ташкилотлар ва чет давлатлар ҳукумат ташкилотлари ваколатхоналарининг ходимлариға, шунингдек дипломатик макомга эга бўлган бошқа шахсларга;

Ўзбекистон Республикаси Президенти ва Вазирлар Маҳкамаси қарорларига асосан лавозимга тайинланадиганларга;

Ўзбекистон Республикаси Туризмни ривожлантириш давлат қўмитасининг илтимосномаларига кўра, туризм соҳасидаги ишларга у ойғача мuddатга жалб этиладиган мутахассисларга;

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида фаолият кўрсатаётган ёки ташкил этилаётган хорижий ёки қўшма қорхоналар таъсисчилари бўлган, у ойғача мuddатга келадиган фуқароларга;

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида Ўзбекистон Республикасининг давлатлараро шартномаларига мувофиқ ташкил этилган ташкилотларда меҳнат фаолиятини амалга ошираётган илм-фан ва маданият арбобларига;

Ўзбекистон Республикаси олий таълим муассасаларининг ўқув дастуurlари доирасида таътил вақтида ишлаб чиқариш амалиётини ўтаётган талабаларга;

Ўзбекистон Республикаси Ташки ишлар вазирлигида аккредитация қилинган оммавий ахборот воситалари вакиллрига;

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги томонидан аккредитация қилинган нодавлат нотижорат ташкилотларининг, шунингдек халқаро ва чет эл нодавлат (ноҳукумат) нотижорат ташкилотлари ваколатхоналари ҳамда филиалларининг ходимларига;

Ўзбекистон Республикаси Инвестициялар ва ташқи савдо вазирлиги томонидан аккредитация қилинган чет эл тижорат ташкилотлари ваколатхоналарининг ходимларига;

Президент мактабларига, шунингдек олий таълим муассасаларига ишлаш учун жалб этиладиган ўқитувчилар ва мутахассисларга;

Ўзбекистон Республикасида яшаш гувоҳномасини олган шахсларга;

Ўзбекистон Республикасининг халқаро шартномаларида ишга жойлаштиришнинг бошқача тартиби белгиланган шахсларга.

111-модда. Ўзбекистон Республикаси ҳудудида меҳнат фаолияти ҳуқуқига доир тасдиқномаларни бериш тартиби

Иш берувчи Ўзбекистон Республикаси ҳудудида меҳнат фаолияти ҳуқуқига доир тасдиқномани олиш учун давлат хизматлари марказларига шахсан келиб мурожаат қилади. Иш берувчи тасдиқномани электрон шаклда олиш учун ЯИДХП ёки онлайн-майдонда рўйхатдан ўтади.

Аризани кўриб чиқанлик учун базавий ҳисоблаш миқдорининг бир баравари миқдорида йнғим ундирилади.

Аризани кўриб чиқиш учун йнғимлар суммалари солиқ солиш объекти бўлмайди.

Шахсан келиб мурожаат қилинганда, давлат хизматлари марказлари ариза тўлдирилган пайтдан эътиборан бир соат ичида аризани Ташки меҳнат миграцияси агентлигига ва тегишли ҳудудий меҳнат органига юборади.

ЯИДХП ёки онлайн-майдонча орқали мурожаат қилинганда ариза автоматик тарзда Ташки меҳнат миграцияси агентлигига ва тегишли ҳудудий меҳнат органига юборилади.

Ариза келиб тушган кундан эътиборан беш иш кuni ичида ҳудудий меҳнат органи:

чет эллик фуқароларни жалб этишининг мақсадга мувофиқлигини иш берувчи томонидан кўрсатилган бўш (вакант) иш ўринлари учун маҳаллий ишчи кучи мавжудлигини ҳисобга олган ҳолда ўрганади;
ЯИДХП ёки онлайн-майдонча орқали Ташки меҳнат миграцияси агентлигига чет эллик фуқароларни жалб этишининг мақсадга мувофиқлиги ёки мақсадга мувофиқ эмаслиги тўғрисидаги хулосаси электрон шаклда юборади.

Ариза келиб тушган кундан эътиборан ўн беш иш кuni ичида Ташки меҳнат миграцияси агентлиги:

жалб этилаётган чет эллик фуқароларнинг сони ва мутахассислари (лавозимлари) иш берувчининг ишчи кучига бўлган ҳақиқий эҳтиёжига мувофиқлигини ўрганади;

давлат хизматлари марказларига (шахсан келиб мурожаат қилинганда) ёки иш берувчига (электрон шаклда мурожаат қилинганда) ЯИДХП ёки онлайн-майдонча орқали қабул қилинган қарор тўғрисидаги хабарномани юборади, шу жумладан Ўзбекистон Республикаси ҳудудида меҳнат фаолияти ҳуқуқига доир тасдиқнома бериш тўғрисида қарор қабул қилинган тақдирда, Ўзбекистон Республикаси ҳудудида меҳнат фаолияти ҳуқуқига доир тасдиқнома бериш учун йнғим миқдорини кўрсатган ҳолда юборади.

Иш берувчи Ўзбекистон Республикаси ҳудудида меҳнат фаолияти ҳуқуқига доир тасдиқнома бериш тўғрисидаги хабарнома келиб тушгандан кейин Ўзбекистон Республикаси ҳудудида меҳнат фаолияти ҳуқуқига доир тасдиқнома бериш учун куйидаги миқдорлардаги йнғим тўловини беш иш кuni ичида амалга оширади:

юқори малакали мутахассислар, шунингдек Президент мактабларига ва олий ўқув юр்தларига ишлаш учун жалб этилаётган

ўқитувчилар ҳамда мутахассислар учун – базавий ҳисоблаш миқдорининг бир баравари миқдорида;

малакали мутахассислар учун – базавий ҳисоблаш миқдорининг икки баравари миқдорида;

ватандошлар учун – базавий ҳисоблаш миқдорининг икки баравари миқдорида;

бошқа чет эллик фуқаролар учун – базавий ҳисоблаш миқдорининг ўттиз баравари миқдорида.

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида меҳнат фаолияти ҳуқуқига доир тасдиқнома бериш учун йнғим тўланганлигини тасдиқлаш ахборот-коммуникация тизимлари воситасида амалга оширилади.

Ташки меҳнат миграцияси агентлиги Ўзбекистон Республикаси ҳудудида меҳнат фаолияти ҳуқуқига доир тасдиқнома расмийлаштирилган кунда уни Давлат хизматлари марказига (шахсан келиб мурожаат қилинганда) ёки иш берувчига (электрон шаклда мурожаат қилинганда) ЯИДХП ёки онлайн-майдонча орқали юборади. Давлат хизматлари маркази тасдиқнома келиб тушгандан кейин бир соат ичида Ўзбекистон Республикаси ҳудудида меҳнат фаолияти ҳуқуқига доир тасдиқнома келиб тушгандан кейин бир соат ичида тасдиқномани унга ўз муҳрини қўйган ҳолда иш берувчига юборади.

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида меҳнат фаолияти ҳуқуқига доир тасдиқнома бериши рад этиш учун куйидагилар асос бўлади: аризада нотўғри маълумотлар кўрсатилганлиги;

тегишли ҳудудий меҳнат органининг чет эллик фуқароларни жалб этиш мақсадга мувофиқ эмаслиги тўғрисидаги хулосаси мавжудлиги;

жалб этилаётган чет эллик фуқаролар сони ва мутахассисликларининг (лавозимларининг) иш берувчиларининг ишчи кучига бўлган ҳақиқий эҳтиёжига мувофиқ эмаслиги;

жалб этилаётган чет эллик фуқаролар белгиланган тартибда Ўзбекистон Республикаси ҳудудида меҳнат фаолияти ҳуқуқига доир тасдиқномалар олмаган ҳолда меҳнат шартномаси бўйича ишга қабул қилинганлиги фактининг мавжудлиги.

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида меҳнат фаолияти ҳуқуқига доир тасдиқнома беришни бошқа сабабларга кўра рад этиш тақиқланади.

112-модда. Ўзбекистон Республикаси ҳудудида меҳнат фаолияти ҳуқуқига доир тасдиқноманинг амал қилишини тугатиш

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида меҳнат фаолияти ҳуқуқига доир тасдиқноманинг амал қилиши куйидаги ҳолларда тугатилади: чет эллик фуқаро Ўзбекистон Республикаси ҳудудида меҳнат фаолияти ҳуқуқига доир тасдиқноманинг амал қилишини тугатиш тўғрисида ариза билан мурожаат қилганда; чет эллик фуқаро билан иш берувчи ўртасидаги меҳнат шартномаси мuddатидан олдин тугатилганда; юридик шахс бўлган иш берувчи тугатилганда – тугатилган пайтдан эътиборан ёки унинг фаолияти қайта ташкил этиш натижасида тугатилганда – қайта ташкил этилган пайтдан эътиборан, бундан янги юзгага келган юридик шахс давлат рўйхатидан ўқтилган санада қайта ташкил этилаётган юридик шахсларда айнаи бир ҳаракатни ва (ёки) фаолиятини бажариш ва (ёки) амалга ошириш учун рухсат бериш хусусиатига эга ҳужжат мавжуд бўлган тақдирда, унинг ўзгартирилиши, шунингдек қўшиб юборилиши мустасно;

иш берувчи жисмоний шахс бўлган тадбиркорлик субъекти давлат рўйхатидан ўқазилганлиги тўғрисидаги гувоҳноманинг амал қилиши тугатилганда;

иш берувчи бўлган жисмоний шахс вафот этганда, унинг муомалага лаёқатлилиги белгиланган тартибда чекланганда, у муомалага лаёқатсиз деб топилганда;

аниқланган қоидабузарликлар меҳнат органларининг чет эллик фуқароларга берилган кўрсатмаларида кўрсатилган мuddатларда бартараф этилмаганда;

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида меҳнат фаолияти ҳуқуқига доир тасдиқноманинг амал қилиши тўхтатиб турилишига олиб келган ҳолатлар сўд белгиланган мuddатда чет эллик фуқаролар томонидан бартараф этилмаганда;

Ташки меҳнат миграцияси агентлигининг Ўзбекистон Республикаси ҳудудида меҳнат фаолияти ҳуқуқига доир тасдиқнома бериш тўғрисидаги қарори қонунга хилоф эканлиги аниқланганда; Ўзбекистон Республикаси ҳудудида меҳнат фаолияти ҳуқуқига доир тасдиқноманинг амал қилиш мuddати тугаганди.

Иш берувчи билан шартнома мuddатидан олдин бекор қилинганидан сўнг юқори малакали ва малакали мутахассислар ўттиз иш кuni ичида янги иш берувчини топишга ҳақли. Ушбу даврда уларга аввал берилган Ўзбекистон Республикаси ҳудудида меҳнат фаолияти ҳуқуқига доир тасдиқномалар, визалар ва яшаш гувоҳномаларининг амал қилиши сақлаб қолинади.

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида меҳнат фаолияти ҳуқуқига доир тасдиқноманинг амал қилиш мuddатини узайтириш учун иш берувчи Ўзбекистон Республикаси ҳудудида меҳнат фаолияти ҳуқуқига доир тасдиқноманинг амал қилиш мuddати тугагунига қадар йигирма иш кuni олдин мурожаат қилади.

113-модда. Ўзбекистон Республикаси ҳудудида меҳнат фаолияти ҳуқуқига доир тасдиқномаларнинг амал қилиш мuddати

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида меҳнат фаолияти ҳуқуқига доир тасдиқномалар юқори малакали ва малакали мутахассислар учун меҳнат шартномаларининг амал қилиш мuddатига, бироқ кўпи билан ўн йилга, чексиз миқдорда узайтириш имконияти билан, аммо ҳар бир ҳолатда кўпи билан ўн йилга берилади. Бунда юқори малакали ва малакали мутахассислар Ўзбекистон Республикаси ҳудудида ўриндошлик асосида ишлаш учун Ўзбекистон Республикаси ҳудудида меҳнат фаолияти ҳуқуқига доир тасдиқнома олмаган ҳолда ўриндошлик асосида ишлаш ҳуқуқига эга.

Бошқа чет эллик фуқаролар учун Ўзбекистон Республикаси ҳудудида меҳнат фаолияти ҳуқуқига доир тасдиқномалар меҳнат шартномасининг амал қилиш мuddатига, бироқ кўпи билан бир йилга, чексиз миқдорда узайтириш имконияти билан, аммо ҳар бир ҳолатда кўпи билан бир йилга берилади.

18-бoб. Меҳнат бозори ва аҳоли бандлиги инфратузилмасини ривожлантиришга доир ахборот технологиялари

114-модда. «Ягона миллий меҳнат тизими» идоралараро дастурий-аппарат комплексини юритиш

Меҳнат бозори ва аҳоли бандлиги инфратузилмасини ривожлантиришга доир ахборот технологиялари бандлигини тартибга солиш соҳасида вақт, меҳнат, қувват ҳамда моддий ресурслар сарфланишини камайтириш учун ахборот жараёнини самарали ташкил этишга доир маълумотларни тўплаш, уларга ишлов бериш ва уларни узатиш воситалари ҳамда усулларининг мажмуидир.

«Ягона миллий меҳнат тизими» идоралараро дастурий-аппарат комплекси куйидагиларни таъминлайди:

иш берувчилар ва ходимлар ўртасидаги меҳнат муносабатларини, шу жумладан меҳнат шартномаларини тузиш, меҳнат шартномаларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш, шунингдек уларни бекор қилиш тартиб-таомилларини электрон рўйхатдан ўқатишни амалга оширишни; иш берувчиларнинг тузилмаси (штат жадвали), шу жумладан мавжуд ва ташкил этиладиган иш ўринлари, меҳнат шaroитлари, меҳнатга ҳақ тўлаш шартларига доир ахборот тўғрисидаги электрон маълумотлар базасини шакллантиришни;

фуқароларнинг электрон меҳнат дафтарчасида ходимларнинг меҳнат стажини ҳисобга олиш тўғрисидаги маълумотларга, ҳисобланган иш ҳақи ва жисмоний шахслarning меҳнатга ҳақ тўлаш тарзидаги даромадларидан тўланган солиқлар, фуқароларнинг шахсий жамғириб бoриладиган пенсия жамғармаси ҳисобварақларига тўловлар ҳақидаги ахборотга асосланган меҳнат фаолияти тўғрисидаги маълумотларни шакллантириш ва юритишни; аҳоли бандлиги соҳасида давлат сибсати олиб бoрилишини мувофиқлаштиришни ва унинг самарадорлигини ошириш учун меҳнат бозори кўрсаткичларининг ҳолати ва суръатлари тўғрисидаги ахборотни ўз ичига олган маълумотлари идоралараро тизимлаштирилган тарзда ва мунтазам равишда электрон алмашишни жорий этишни;

ходимлар ҳамда ишчиларнинг сон ва сифат жиҳатидан таркиби, бўш (вакант) иш ўринлари ҳақида автоматик режимда тузилган,

шунингдек иш берувчиларнинг ишга жойлашиш учун номзодларга қўйиладиган малакавий ва бошқа талаблари тўғрисидаги хoлис, шаффоф ҳамда долзарб ахборотни шакллантиришни;

меҳнат ресурсларининг, шу билан бирга, меҳнат ресурсларининг тоифалари тўғрисидаги маълумотларнинг вақти-вақти билан янгилиниб туриладиган балансини шакллантиришни;

меҳнат муносабатлари ва меҳнат муҳофазасининг, ишга жойлаштириш дастурлари амалга оширилишининг ўтказиладиган текширувлари, иш ўринлари аттестацияси, шунингдек Меҳнат муҳофазаси соҳасидаги хизматлар бозори профессионал иштирокчиларининг ягона реестрига тегишли маълумотлар (ахборот) тўлиқ жойлаштирилишини экспертизадан ўтказиш натижалари мониторингини юритишни;

вақтинчалик меҳнат фаолиятини амалга ошириш учун Ўзбекистон Республикасидан ташқарига чиқиб кетаётган фуқароларни онлайн рўйхатдан ўтказиш имконияти, уюлган меҳнат миграцияси тўғрисидаги келишувга асосан Ўзбекистон Республикасидан ташқарида ишга жойлаштирилган фуқаролар ҳақида маълумотлар базасини яратишни;

меҳнат бозорининг, ишчи кучига бўлган талаб ва тақлифининг ривожланиш прогнозларини шакллантиришни;

Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлигининг амалга оширилган ва амалга оширилиши режалаштириладган ахборот ресурсларини уйғунлаштиришни.

«Ягона миллий меҳнат тизими» идоралараро дастурий-аппарат комплексини юритиш Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги томонидан амалга оширилади.

115-модда. Меҳнат стажини электрон тарзда ҳисобга олиш

Ҳар бир ходимнинг меҳнат стажи (шу жумладан лавозим мавкеи, вақтинча меҳнатга лаёқатсизлик даврлари, меҳнат таътилларида бўлган вақт ва узрли сабабларга кўра ишда бўлмаган бошқа даврлар) тўғрисидаги маълумотлар иш берувчилар томонидан маҳаллий меҳнат органларига тақдим этилади.

Фуқароларга меҳнат фаолияти ҳақидаги маълумотларни тақдим этиш бўйича давлат интерактив хизмати ЯИДПХ орқали тақдим этилади.

116-модда. Шахсга доир маълумотларни ҳимоя қилиш

«Ягона миллий меҳнат тизими» идоралараро дастурий-таъминот комплексида фойдаланиладиган шахсга доир маълумотларни ҳимоя қилиш «Шахсга доир маълумотлар тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига мувофиқ амалга оширилади.

19-бoб. Яқунловчи қондалар

117-модда. Аҳоли бандлиги тўғрисидаги қонун ҳужжатларига риоя этилиши устидан давлат назорати

Аҳоли бандлиги тўғрисидаги қонун ҳужжатларига риоя этилиши устидан давлат назоратини Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги, бошқа давлат бошқаруви органлари ва маҳаллий давлат ҳокимияти органлари қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда амалга оширади.

118-модда. Низоларни ҳал этиш

Аҳоли бандлиги соҳасидаги низолар қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда ҳал этилади.

119-модда. Аҳоли бандлиги тўғрисидаги қонун ҳужжатларини бузганлик учун жавобгарлик

Аҳоли бандлиги тўғрисидаги қонун ҳужжатларини бузганликда айбдор шахслар белгиланган тартибда жавобгар бўлади.

120-модда. Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартишлар киритиш, шунингдек айрим қонун ҳужжатларини ўз кучини йўқотган деб топиш

1. Ўзбекистон Республикасининг 1995 йил 21 декабрда қабул қилинган 161–I-сонли Қонуни билан тасдиқланган **Ўзбекистон Республикасининг Меҳнат кодексига** (Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Ахборотномаси, 1996 йил, I-сонга илова; 1997 йил, № 2, 65-модда; 1998 йил, № 5–6, 102-модда; № 9, 181-модда; 1999 йил, № 1, 20-модда; № 5, 112, 124-моддалар; № 9, 229-модда; 2001 йил, № 5, 89-модда, № 9–10, 182-модда; 2002 йил, № 1, 20-модда, № 9, 165-модда; Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг Ахборотномаси, 2005 йил, № 9, 312-модда; 2009 йил, № 12, 470, 471-моддалар; 2010 йил, № 12, 472-модда; 2012 йил, № 9/1, 238-модда; 2013 йил, № 4, 98-модда; № 10, 263-модда; 2014 йил, № 1, 2-модда; 2015 йил, № 8, 312-модда; 2016 йил, № 4, 125-модда, № 12, 383-модда; 2017 йил, № 9, 510-модда, № 10, 605-модда; 2018 йил, № 1, 1, 4-моддалар, № 4, 224-модда, № 7, 431-модда, № 10, 677-модда; 2019 йил, № 1, 3-модда, № 2, 47-модда, № 5, 261, 267-моддалар, № 12, 880-модда) куйидаги ўзгартишлар киритилсин:

1) **65-модда:**

биринчи қисмининг иккинчи жумласи чиқариб ташлансин;

иккинчи қисми куйидаги тахрирда баён этилсин:

«Ишсизлик нафақаси ўн икки ойлик давр ичида кўпи билан йигирма олти календарь ҳафта давомида тўланади»;

2) **66-модданинг биринчи қисми** куйидаги тахрирда баён этилсин:

«Ишсизлик нафақасини тўлаш куйидаги ҳолларда тугатилади:

ишсиз шахс ишга жойлашганда;

ишсиз шахс мақбул ишга доир иккита тақлифни рад этганда;

ишсиз шахслар тадбиркорлик фаолиятига жалб этишга

ва шахсий томорқа ер участкаларини ривожлантиришга қарат

ҒУРУРИМИЗ, ШАРАФ-ШОНИМИЗ

Бу йил ўзбек тилининг макъеи яна бир поғонага кўтарилганининг гувоҳи бўлди. Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг БМТ Бош Ассамблеясининг 75-сессиясидаги чиқиши, юксак минбарда она тилимизда нутқ сўзлагани барчамизнинг қалбимизни ғурур-ифтихорга тўлдирди. Қолаверса, бу ўзбек тилининг давлат тили мақомидаги нуфузини мустаҳкамлаш борасидаги давлатимиз сиёсий иродаси нақадар қатъий ва изчил эканини намоян этди. Мазкур нутқ дунё ҳамжамиятининг ҳам катта қизиқишига сабаб бўлди.

Маълумки, 1989 йил 21 октябрь куни қабул қилинган Қонунга асосан, ўзбек тили мамлакатимизда давлат тили мақомига эга бўлди. Ушбу санадан ўттиз йил ўтиб бу борада яна бир қутлуг қадам қўйилди. 2019 йил 21 октябрь куни Президентимизнинг “Ўзбек тилининг давлат тили сифатидаги нуфузи ва макъеини тубдан ошириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги Фармони эълон қилинди. Мазкур ҳужжат ўзбек тилининг ўрни ва макъеини янада оширишга доир қўлаб долзарб вазифаларни назарда тутгани билан аҳамиятлидир. Унга биноан 21 октябрь санаси юртимиз-

да “Ўзбек тили байрами куни” этиб белгиланди. Она тилимиз фидойилари, бутун халқимиз бу хушхабарни катта хурсандчилик билан қарши олди. Шунингдек, Вазирлар Маҳкамасининг Давлат тилини ривожлантириш департаменти ташкил этилди.

Дарҳақиқат, сўнгги йилларда мамлакатимизда ўзбек тилининг макъеини ошириш борасида қўлаб ишлар амалга оширилмоқда. Белгиланган вазифалар ўз самарасини берапти. Вазирлар Маҳкамасининг 2020 йил 20 январдаги қарори билан давлат органлари, вазирликлар ва уларга тенглаштирилган

ташкилотларда маънавий-маърифий ишлар самарадорлигини ошириш, давлат тили тўғрисидаги қонун ҳужжатларига риоя этилишини таъминлаш масалалари бўйича маслаҳатчи лавозимни ташкил қилинди. Адлия вазирлиги томонидан давлат органлари ҳамда ташкилотларида давлат тилида иш юритишга доир қонунчилик талабларига риоя этмаганлик учун маъмурий жавобгарлик қиритиш тўғрисида қонун лойиҳаси жамоатчилик муҳокамасига қўйилди.

“Давлат тилида иш юритиш” амалий қўлланмаси нашр этилгани ўзбек тилининг янги замоналардаги жуда катта тарихий-маданий ғалабаси бўлди. Шунингдек, Давлат тилини ривожлантириш департаменти Ер ресурслари, геодезия, картография ва давлат кадастри давлат қўмитаси (ҳозирги Кадастр агентлиги) билан ҳамкорликда “Ўзбекистон Республикаси география

объектлари номларининг давлат тилида ёзилиши йўриқномаси” ҳамда “Қорақалпоғистон Республикаси география объектлари номларининг ўзбек тилида ёзилиши йўриқномаси” каби амалий қўлланмаларини ҳам тайёрлади. Бу ишлар жамиятимизда маънавий-маърифий муҳит мустаҳкамлигини таъминлаш, она тилимизнинг ҳаётимиздаги ўрни ҳамда макъеини кучайтиришда муҳим омил бўлмоқда.

Шунга қарамай, ҳали олдимизда ҳал этилиши лозим бўлган қўлаб вазифалар бор. Хусусан, бугунги кунда давлат тилининг ахборот ва коммуникация технологиялари, хусусан, интернет ҳажон ахборот тармоғида муносиб ўрин эгаллашини таъминлаш, ўзбек тилининг компьютер дастурларини яратиш масаласи ҳам долзарб бўлиб турибди.

Дунёда илм-фан, интернет ривожланган даврда, табиийки, четдан турли атамалар, бошқа тилга оид

сўзлар, иборалар ҳам кириб келмоқда. Шундай шaroитда тилимиз софлигини сақлаш, кириб келётган янги тушунча ва атамаларнинг ўзбекча муқобилини яратиш, уларнинг бир хилда қўлланилишини таъминлаш муҳим аҳамиятга эга. Бунинг учун алоҳида қўлланмалар яратиш, уларни халқимизга етказиш талаб этилади.

Таълим тизимининг барча бўғинида давлат тилини ўқитиш сифатини ошириш зарур. Ким қайси йўналишда ва қайси тилда ўқимасин, аввало, давлат тилини мукамал биладиган кадрлар бўлиб етишиш керак. Давлат тилини ривожлантириш департаменти ана шундай вазифалар ижроси, она тилимизнинг макъеини ошириш йўлида бор имкониятини ишга солади.

Абдуғаффор ҚИРГИЗБОЕВ,
Вазирлар Маҳкамасининг Давлат тилини ривожлантириш департаменти мудири.

Дил изҳори

Ўзбек тили байрами қутлуг бўлсин!

Цзян Янь,
Хитой Халқ Республикасининг мамлакатимиздаги Фавкуллода ва мухтор элчиси:

21 октябрь — Ўзбекистонда кенг қўламада нишонланган ўзбек тили байрами. Фурсатдан фойдаланиб, ўзбек халқини ушбу байрам билан муборакбод этаман!

Тил — ҳар бир миллатнинг ўзлигини англаш ва маданий ҳамда маънавий қадриятларининг асоси ҳисобланади. Файласуфлар бежиз “Бир мамлакатнинг маданиятини ўрганмоқчи бўлсанг, унинг тилини ўрган”, деб таъкидламаган. Тил инсонларга ўргатади, таълим беради ва уларнинг аниана ҳамда урф-одатларини сақлаб боради. Она тили — авлодларни, асрий тарихни, болалар донишмандлиги ва маданий ютуқларни боғлаб турувчи риштадир.

Ўзбек тилининг тарихи ҳам бошқа халқларнинг тиллари каби халқнинг қўп асрлик тарихи билан узвий боғлиқ. Унинг кенг имкониятлари, бойлиги, ранг-баранглиги ва жозибадорлигини юксак адабиётнинг бетакорр намуналарини яратган буюк шоир ҳамда мутафаккир Алишер Навоий очиб берди. Ўзбек тилида, шунингдек, Заҳириддин Муҳаммад Бобур, Абдулла Қодирий, Эркин Воҳидов ва бошқа шоир ҳамда ёзувчиларнинг маданий намуналари, бадиий дурдона асарлари яратилди. Хитой Халқ Республикасининг Ўзбекистон Республикасидаги элчиси бўлиш асосида менда чуккур таассурот қолдирган шундай асарлар билан яқиндан танишиш имкониятига эга бўлдим.

Сўнгги йиллар Хитой Ўзбекистоннинг стратегик ҳамкори ва яқин қўшниси сифатида ўзбек тилининг ХХРда ўқитилишига катта эътибор қаратяпти. Шанхай хорижий тиллар университети, Пекин хорижий тиллар университети, Марказий миллатлар университетида ўзбек тили мутахассислиги очилди. Бу университетларнинг битирувчилари албатта, хитой ҳамда ўзбек халқларининг ўзаро тушунишида ва мулоқот қилишида муҳим роль ўйнайди.

Тезкор ривожланиш ва очиклик натижасида хитой тилини ўрганиш бутун дунёда, шу жумладан, Ўзбекистонда ҳам тобора оммалашиб бормоқда. Хитой тилини ўрганиш нафақат тарих, анианалар ва халқнинг яшаш тарзи билан чуккур танишишга имкон яратади, балки турли соҳаларда хитойлик ҳамкорлар билан муносабатларни яхшилаш имкониятини ҳам беради. Умид қиламанки, бир-бирларининг тилини ўрганаётган ўзбекистонликлар ҳамда хитойликлар очиклик руҳиятини, дўстлиқни ва ҳамкорлигини давом эттиради, ўз олдиларига хитой — ўзбек муносабатларини ҳамда икки халқ ўртасидаги алоқани ривожлантириш мақсадини қўяди. Бу, албатта, икки мамлакат халқларининг ақинлашувиغا хизмат қилади ва бизнинг стратегик ҳамкорлигимизни янги сифат босқичига олиб чиқади.

«Халқ сўзи».

Чихо МИАЗАКИ: ЎЗБЕК ТИЛИНИ БИЛГАН ЯПОН БОЙ МАЪНАВИЙ ХАЗИНА ТОПГАНДЕК БЎЛАДИ

“Қадринг баянд бўлсин, она тилим!” халқаро танловини, она тилининг хориждаги тарғиботчиши йўналишида учинчи ўрин соҳиби, “Буюк Ипак йўли” жамияти асосчиси, “Японлар учун ўзбек тили қўлланмаси” китоби муаллифи, профессор Чихо Миязаки “Дунё” ахборот агентлигига эксклюзив интервью берди.

— Бугун мен жуда бахтиёрман, — деди япон олимаси, — Ўзбекистонда эълон қилинган “Қадринг баянд бўлсин, она тилим!” халқаро танловида қатнашганим ва унда совриндорлар қаторидан ўрин олганимдан мамунман. Албатта, фаолиятим юқори баҳолангани менга катта масъулият юқлайди. Бу мен учун жуда катта шарафдир.

киришдим. Ушбу рисолаани тизимли формулаларга солиб, японлар учун қўлай ўрганиш услубини яратдим.

Бу китоб Япониянинг нуфузли нашриётларида бирида чоп этилди. У илк қадам сифатида мен учун ўзига хос маънавий озуқа бўлди. Умид қиламанки, кейинчалик япон тадқиқотчилари бу ишни давом эттириб, уни янги босқичга кўтарди.

Япон тилида ҳурмат шаклидаги сўзлар қўп десам, ўзбек тили ҳам ундан қолишмас экан. Масалан, “ижозат берсангиз”, “руҳсат берсангиз” каби ўзбек тилидаги ибораларнинг ишлатилиши япон тилига жуда яқин. Грамматик жиҳатдан ўзбек ва япон тиллари бир-бирига ўхшайди. Шубҳасиз, ўзбек тилини билган япон бой маънавий хазина топгандек бўлади.

Ўзбек тилини тингласам, ўзимни гўё кўҳна Буюк Ипак йўли замоналарида юргандек ҳис қиламан. Ўзбекистон — менинг тақдирим. Ўзбек дўстларим менинг катта бойлигим ва улар билан боғлайдиган ўзбек тили эса ҳалол одамлар яшайдиган дунёнинг қалитидир.

«Дунё» АА.

ЧИН СЎЗ — МЎЎТАБАР, ЯХШИ СЎЗ — МУХТАСАР

Қўнгул дуржи ичра ғуҳар сўздурур,
Башар гулшанида самар сўздурур.

Алишер НАВОЙИ

Ақл кўрқи сўзидар ва тил кўрқи сўз,
Киши кўрқи юзидар, юз юз кўрқи кўз.

Юсуф Ҳос ҲОЖИБ

Ҳар бир миллатнинг дунёда борлигини
қўрсатадурган ойини ҳаёти тил ва адабиётидур.
Миллий тилини йўқотмак —
миллатнинг руҳини йўқотмақдур.

Абдулла АВЛОНИЙ

Инсон қалби билан ҳазиллашманг сиз,
Унда миллат яшар, унда тил яшар!

Абдулла ОРИПОВ

Ўз она тилини севмаган, тил замирида
ётган тарихни билмаган, қизикмаган
одам баркамол саналмас. У ким, қайси
юрт ва қайси миллатга мансуб эканидан,
ўз она тилининг бою камбағаллиги, майин
ё дағаллигидан қатъи назар, ўз тилин
ўз Ватанингдек азиз, ўз онангдек
табаррук.

Эркин ВОҲИДОВ

Ўзбек тили нафақат қадимий тил, у юғта
да нафосатга бой тил, у ҳар қандай маъно
ни энг нозик, энг инжу қатламларига ҳа
далаб бера оладиган, ўзининг гўзаллиги билан
одамга завқ-шавқ улаша оладиган, баҳ
ридлини очиб, гўзаллик туйғусини қондира
оладиган тил.

Озод ШАРАФИДДИНОВ

Тил халққа бир умрга берилади, уни
ўзгартириб ҳам, йўқотиб ҳам бўлмайди.

Расул ҲАМЗАТОВ

ТИЛ — ЎЗЛИГИМИЗ, ТАРИХИМИЗ, БУГУНИМИЗ ВА КЕЛАЖАГИМИЗ

Мамлакатимизда 21 октябрь — Ўзбек тили байрами куни этиб белгиланган нафақат ўзбек халқини, балки миллатидан қатъи назар, барча юртдошларимизни беҳад хурсанд қилди. Зеро, Ватанимизда ўзга миллат вакили бўлса-да ўзбек тилида равон сўзлайдиган ҳамюртларимиз жуда кўп. Улар ўзбек тилини давлат тили бўлгани учун ҳурмат қилиши билан бирга, тилини дил қалити, ҳамжихатлик тимсоли сифатида қадрлайди, эъзозлайди.

Бунинг қўйидаги юртдошларимизнинг дил сўзларидан ҳам англаш мумкин.

«Халқнинг бебаҳо мулки»

Агриппина ШИН,
Ўзбекистон Республикаси мактабгача таълим вазирси:

— Мамлакатимизда 21 октябрь санасининг Ўзбек тили байрами куни сифатида кенг нишонланиши Ўзбекистон фукароси, шу халқнинг бир вакили сифатида мени ҳам ниҳоятда хурсанд қилди. Давлат тили халқимизнинг руҳини кўтарди, бирдамчилигини, жипслигини оширади. Ушбу байрам барча юртдошларимизнинг қалбларида қувонч ва ғурур ҳисларини уйғотади, чунки ўзбек тилида буюк алломаларимиз бўлган — Алишер Навоий, Заҳириддин Муҳаммад Бобур, Абдурауф Фитрат ҳамда Абдулла Қодирий сўзлашган ва иҳод қилган.

Ўзбекистон Республикаси Конституциясида ҳам давлат тилининг макъоми ҳуқуқий жиҳатдан мустаҳкамлаб қўйилгани тубайли ўзбек тили мамлакатимизнинг байроғи, герби, мадҳияси қаторида турадиган, қонун йўли билан ҳимоя қилинадиган муқаддас тимсолларидан бирига айланди.

Кейинги йилларда ўзбек тилининг ҳаётимиздаги ўрни, жамиятдаги макъеи юксалиб бормоқда. Уни том маънодаги миллий қадриятга айлантириш борасида кенг миқёсдаги ишлар амалга ошириляпти.

Бугун турли даражадаги расмий учрашув ва музокараларда тилимизнинг ўрни ҳамда аҳамияти тобора ортиб бормоқда. Нуфузли халқаро анжуманлар ва тадбирлар давлат тилида олиб бориляпти.

Баъзан турли тадбирларда ўзбек тилида сўзласам, қўнчилиқ хайрон бўлиб қоқишади. Аслида, бу ҳеч қандай хайратланарли ҳолат эмас. Чунки Ватанимизда ўзбек тили — давлат тили, уни ўрганиш ва истифода этиш учун барча

«Қонимга, қалбимга алла билан сингган»

Виктор ПАК,
Ўзбекистон Корейс маданият марказлари уюшмаси раиси:

— Ўзбек тили қонимга сут билан кирган...

Икки ойлик чақалоқлигимда бобом ва бувимнинг қўлида қолганман. Мен туғилган Бекобод туманидаги мўъжаз қишлоқда одамлар ўзбекона урф-одатлар, қадриятлар руҳида, ўзаро аҳил-инқо яша-шарди. Бувимнинг айтишича, сигир сутини меъдаси кўтаролмай, озиб-тўзиб, рамақдоним бўлиб қолган гўдакни қўшимиз Тўхтақон опа ўз кучоғига олган, эмиздирган...

Шундай қилиб, ўзбекча алла эшитиб, эртак тинглаб, ақлимни танидим. Дўстларимнинг ақсарияти ўзбек болалар эди. Ҳатто рус тилини яхши билмаганим учун (чунки бобом ва бувим, асосан, корейс тилида сўзлашарди) дастлаб рус мактабига ҳам олишмаган...

Бугун ўзбек тилида эркин сўзлашаман, уни она тилимни севганимдек севаман, ардоқлайман. Оила аъзоларим, фарзандларим ҳам корейс, рус, инглиз тиллари билан бирга, давлат тилида бе-малол гаплаша олишади. Миллатимиз корейс бўлса-да, ўзбекона характер, ўзбекона маданият ва албатта, ўзбек тили қалбимиздан чуккур жой олган, руҳимизга сингган.

«Миллатим қозоқ бўлса ҳам ўйларим ўзбекча»

Расул КУШЕРБАЕВ,
Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси депутати:

— Гарчи оиламизда, қариндошлар ва қўлаб дўсту биродарларим билан ўзаро мулоқотда ўз она тилимда сўзлашсам-да, ўзбек тили ҳаётимнинг ажралмас бўлагига айланиб қолган.

Мен ўзбекона характер, билим ва иқтидор соҳиблари бўлган қўлаб устозларнинг ўзбек тилида таълим-тарбиясини олдим. Иқомидининг илк намунаси ўзбек тилида, илк мустақил ишлар ўзбек тилида, жамоатчилик олдидида илк чиқишим ҳам шу тилда бўлган. Ватан, ватанпарварлик, фидойилик, меҳнат, ғурур, ор-номус каби улғувор тушунчалар моҳиятини ўзбек тили тимсолида англади, ўзбекча мулоқот ҳамда мунозаралар орқали теран тушунидим. Ва бугун ҳам, асосан, шу тилда изланишлар олиб бормоқдаман. Шу сабаб баъзан дўстларим “сен қозоқ бўлсанг ҳам ўйларинг ўзбекча” деб қўйишади.

Шу кўнганча қандай натижага эришган бўлсам, бу ҳаётнинг менга берган бебаҳо тухфаси — ўзбек тилининг имкониятлари орқали деб биламан. Шу боисдан ўзбек тилини била туриб, унда мулоқот қилишдан ўзини олиб қочадиган ёки давлат тили ўзбек тили бўлса-да, бошқа тилларда ҳужжатлар ишлаб чиқилишини мақбуллайдиганлар билан қўнчида баҳс-баҳш қиламан. Чунки бундай ишлар давлат тилининг нуфузини тушириб, уни авлодларга бус-бутунлигича, бор жойи-баси билан етказишга ёрдам бермайди, балки аксинча хизмат қилади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг қўлига қўйилган қарор билан ўзбек тили давлат тили бўлиб қолган. Бу ҳаётнинг менга берган бебаҳо тухфаси — ўзбек тилининг имкониятлари орқали деб биламан. Шу боисдан ўзбек тилини била туриб, унда мулоқот қилишдан ўзини олиб қочадиган ёки давлат тили ўзбек тили бўлса-да, бошқа тилларда ҳужжатлар ишлаб чиқилишини мақбуллайдиганлар билан қўнчида баҳс-баҳш қиламан. Чунки бундай ишлар давлат тилининг нуфузини тушириб, уни авлодларга бус-бутунлигича, бор жойи-баси билан етказишга ёрдам бермайди, балки аксинча хизмат қилади.

«Мен ҳам шу юрт фарзандиман»

Олег ЗДОБНИКОВ,
“Фарғонаазот” АЖ алоқа бўлими бошлиғи:

— Фарғона шаҳрида рус миллиятига мансуб оилада ўлгайдим. Аммо болалигимдан маҳаллада тенгдош болалар билан бирга ўйнаб, ўзбек тилини яхши ўрганиб олганман.

Оилада деярли барчамиз ўзбек тилини биламиз. Ҳозирги кунда турмуш ўртоғим иккимиз фарзандимизга ҳам ўзбек тилини ўргатмоқдамиз. Ҳу йилдан зиёда вақт мобайнида кўп миллатли қорхонда ишлаб, ўзбекча қадриятларни ҳам яхши ўрганиб олганман. Чунки тўй ва маъракаларга доимо жамоадорлар бирга борамиз.

Айни пайтда сиртдан Тошкент аборот технологиялари университете-

бу — тил. Шундай экан, ўз тилини қадрлаган, уни улуғлаган элнинг келажаги бардавомдир.

Мен 1976 йилда иш юзасидан Ўзбекистонга кўчиб келганман. 1986 йилдан буён Самарқанда яшайман. Тўрт нафар фарзандимнинг барчаси Ўзбекистонда туғилди. Ҳаммамиз Ўзбекистон фукаросимиз.

Бугун Самарқандда 5 мингдан зиёда озарбайжон миллатига мансуб аҳоли истиқомат қилади. Биз ўзбеклар билан қандайдир бўлиб кетганми. Демак, бугунги тил байрами бизнинг ҳам байрамимиздир.

Шу ўринда Ўзбекистон Республикаси билан Озарбайжон Республикаси ўзаро ёзишмаларини ўзбек ва озар тилларида амалга ошириши мумкин эканлигини ғурур билан айтишимиз мумкин.

Кўҳна тарих шодасида маржон ҳисобланган ўзбек халқининг буюк фарзанди Алишер Навоий ҳам озар халқининг буюк фарзанди Низомий Ганжавий каби Озарбайжонда улғуланади. Шундай экан, бу кунни бақатгина ўзбек халқининг эмас, балки бутун туркий халқларининг ҳам байрами дейиш мумкин.

Ниятим — Ватанимизда тинчлик, омонлик ва тотувлик абадий бўлсин.

«Мен ҳам шу юрт фарзандиман»

Олег ЗДОБНИКОВ,
“Фарғонаазот” АЖ алоқа бўлими бошлиғи:

— Фарғона шаҳрида рус миллиятига мансуб оилада ўлгайдим. Аммо болалигимдан маҳаллада тенгдош болалар билан бирга ўйнаб, ўзбек тилини яхши ўрганиб олганман.

Оилада деярли барчамиз ўзбек тилини биламиз. Ҳозирги кунда турмуш ўртоғим иккимиз фарзандимизга ҳам ўзбек тилини ўргатмоқдамиз. Ҳу йилдан зиёда вақт мобайнида кўп миллатли қорхонда ишлаб, ўзбекча қадриятларни ҳам яхши ўрганиб олганман. Чунки тўй ва маъракаларга доимо жамоадорлар бирга борамиз.

Айни пайтда сиртдан Тошкент аборот технологиялари университете-

Эътироф

МЕН БУ ТИЛНИНГ «АСИРИ»ГА АЙЛАНДИМ

АҚШлик олимлар юртдошларимизни байрам билан табрикламоқда.

21 октябрь — Ўзбек тили байрами куни муносабати билан хориқлик мутахассислар ҳам халқимизга ўзларининг самимий табриқларини йўлламоқда. Бу ҳақда Ўзбекистоннинг АҚШдаги элчихонаси маълум қилди.

Қўйида ана шу дил сўзларини эътиборингизга ҳавола этамиз.

Марк РИЗ,
АҚШ ҳарбий-денгиз академияси Минтақавий тадқиқотлар марказининг собиқ директори, ёзувчи:

— Ўзбекистонликларни Ўзбек тили байрами куни билан чин қоракдан муборакбод этаман. Ўйламанки, мен Абдулла Қодирийнинг “Ўткан кунлар” романини инглиз тилига таржима қилганимдан кўнчилиқ хабардор. Ўзбек тили менинг ҳаётимга жуда катта таъсир қўрсатган. 1994 йил Қўқон шаҳрида яшаган давримдан бошлаб шу тилни ўрганилман. Шу ўринда айтишим жоизки, сўнгги 26 йил мобайнида ўзбек тили мени бутунлай ўзига мағдун этди. Мен бу тилининг “асири”га айландим.

Ўзбек урф-одатларини, мамлакатининг тарихини, маданиятини ва диний таълимотиини ўзбек тилини чуккур билиш орқалигина ўрганиш мумкин. Шунинг учун ҳам ўзбек тили ҳаётимда алоҳида из қолдирган. Насиб этса, келгуси йил Тошкентга бориб, ўзбек тилини янада чуккурроқ ўрганишни ният қиламан. Шу билан бирга, Абдулла Қодирийнинг “Меҳробдан чаён” асарини таржима қилиш асосий режаларимдан бири.

Ўзбекистонни, ўзбеклар билан бир дастурхон атрофида ўтириб чой ичиб, суҳбатлашишни жуда соғиндим. Яна бир бор байрамнинг муборак бўлсин!

Скотт ЛИВАЙ,
Огайо давлат университети Тарих ҳамда Яқин Шарқ тиллари ва маданияти кафедралари мудири:

— Менинг Ўрта Осиё тарихи соҳасидаги изланишларим теурийдлар даврдан то XIX асрнинг иккинчи ярмигача бўлган даврни ўз ичига олади. Илмий изланишларим натижаси ўлароқ бир неча китобим нашр этилди. “Ўрта Осиёда ҳинд савдогарлари тарихи”, “Қўқон хонлиги” ва бошқалар шулар жумласидандир.

Ўзбекистонга илк мартабта 1995 йилда борганман. Шундан кейин серкўёш юртингизда бир неча бор бўлдим. Дастлаб мамлакатининг пойтахтидаги Халқлар дўстлиги майдони атрофида яшаганман. Нокаттарлик бўлса-да, ўзбек тилини жуда қисқа вақт давомида ўрганишим билан мактансам арзийди.

Ўзбек тилини илк бор ўзим ўқиган университетда ўргандим. Кейинчалик Тошкентда малакали ўзбек ўқитувчиларидан сабоқ олдим. Ўзбек тилида сўзлашиш тажрибасини бойитиш учун “Олой” ва “Чорсу” бозорларидаги савдогарлар билан кўпроқ гаплашишни ҳуш қўрдим. Менга уларнинг қишлоқдаги ҳаёти ҳақида билиш жуда қизиқ бўлган. Албатта, шу баҳонада сарқил мевалар, пишлоқ, дудланган гўшт ва баъзан қабоб, палов, лағмондан ҳам татиб қўриш имкониятига эга бўлар эдим.

Ҳозирги кунда Огайо давлат университетида ўзбек тилидан дарс бериб келмоқдаман. Шунингдек, ўзбек тилининг тарғиботи билан шуғулланылман. Мен бу шарафли вазифамдан бахтиёрман. Ва албатта, Ўзбекистонга яна сафар қилишдан умидворман. Фурсатдан фойдаланиб, халқингизни Ўзбек тили байрами куни билан табриқлайман!

«Халқ сўзи».

«Қалбан ўзбекка айландим»

Нина УСТИНОВА,
меҳнат фахрийси (Андижон шаҳри):

— 1989 йилда Ўзбекистон Республикасида ўзбек тилига давлат макъоми берилганида ҳаммадан кўра кўпроқ олқишлаганман. Бойси ҳар бир инсон қайси миллат вакили бўлишидан қатъи назар, ўзи истиқомат қилаётган мамлакатнинг она